Hyvällä rehulla hyvin maitolitroja
➽ 13

Tautisuojaa tilasi
➽ 16–17

Laskupino kasvaa, mikä neuvoksi
➽ 23

PRO Agria

ProAgria Keski-Pohjanmaa

Tiedotuslehti asiakkaille ja sidosryhmille
2014
4

http://keski-pohjanmaa.proagria.fi

Näytteenotossa robottitilalla
s. 9

30. vuosikerta

Teemana: Tuotannonseurannan uudistus s. 8, 9 ja 12

Pääkirjoitus

MARRASKUU 2014

ProAgrian palvelut käytettävissänne

ProAgria on tehnyt useita merkittäviä muutoksia palveluihinsa ja toimintatapoihinsa vuoden aikana. Uusia asiantuntijoita on palkattu ja henkilöstöä koulutettu pitkin vuotta. Tavoitteena on ollut keskipohjalaistiloille tarjottavien palvelujen hyödyllisyys ja käyttökelpoisuus.

Suurin muutos on tapahtunut tuotosseurannassa, jossa tuotosseurantatietojen kerääminen on erotettu tulosten analysoinnista. Tietojen keräyksen eli koelypsyn voi ulkoistaa teknisille asiantuntijoillemme. Esikoodatut viivakoodipullot, viivakoodinlukulaitteet, elektroniset maitomittarit, robottinäytteenottolaatikot ja teknisten asiantuntijoiden palvelut ovat esimerkkejä tuotosseurannan muutoksista vastaamaan nykypäivää. Kun tuotosseurannan tiedot ovat ajan tasalla ja luotettavia, yrittäjällä on oikea kuva karjastaan ja karjan eläimistä.

Tuotannon ohjaus on uusin askel tuotosseurantatietoihin pohjaavissa palveluissa. Tuotannon ohjauksessa tuotosseurantaan pohjautuvat analyysit johtopäätöksineen, eläintietojen tulkitsemisineen ja navettahavaintoineen muuttavat tiedon euroiksi. Ajantasaiselle tuotosseurannasta saatavalle tiedolle perustuu myös ruokinnan optimointi, jossa tilakohtaiset tuotantotavoitteet on huomioitu Ruokinnan ohjaus -palvelupakettien sisällöissä.

Kasvintuotannon asiantuntijapalvelut on myös ajateltu uusiksi tilakohtaisten tarpeiden pohjalta. ViljelyKasvu, ViljelyTuotto ja Viljelysuunnitelma -palvelut tähtäävät viljelyn onnistumisen arviointiin sekä tuotannon ja sen myötä yrityksen kannattavuuden parantamiseen. Uutta kasvipalveluissa ovat markkinanäkymien huomioiminen, sadon määrä- ja hintatavoitteiden asettaminen sekä tuotantokustannusten laskenta.

Valtakunnalliset huippuosaajat vahvistavat ProAgrian osaamisverkostoa ja varmistavat, että tiloilla on mahdollisuus saada tuekseen tarvitsemaansa erityisosaamista. Huippuosaajat toimivat vaativissa asiakastehtävissä alueellisten asiantuntijoiden rinnalla, erityisesti kehittävien ja investoivien tilojen tukena. Keski-pohjalainen huippuosaaja Liisa Koskela on erikoistunut maitotilojen strategiseen johtamiseen.

ProAgrian laaja ja asiantunteva joukko on käytettävissänne, hyödyntäkää maakunnallista, valtakunnallista ja kansainvälistä osaamistamme.

Ritva-Liisa Nisula

Puheenjohtaja

Tuulta päin

Kuluneen vuoden aikana tuottajahinnat ovat kääntyneet laskuun. Laskua on selitetty Ukrainan kriisillä ja Venäjän pakotteilla ja vastapakotteilla, jotka ovat kohdistuneet suurimmalta osin elintarviketalouteen. Ei liene oikein, että viljelijät kantavat yksin vastuun poliittisen kriisin taloudellisesta puolesta.

Tuleva vuosi 2015 tuo vielä uudet ongelmat eteen. Maaseutuvirasto on ilmoittanut, että 40 prosenttia maataloustukien maksatuksista siirtyy vuoden 2016 puolelle, ja vuonna 2015 maksettavat tuetkin maksetaan vasta vuoden lopussa. Lisäksi tukien kokonaistaso tulee laskemaan. Asiaa on perusteltu tukijärjestelmän uudistuksella ja tukitarkastuksien lisääntymisellä. Tässä tilanteessa olisi erittäin tärkeää, että tukia pystyttäisiin maksamaan enemmässä määrin ennakoina, joita sitten täydennettäisiin lopullisten tarkastuksien jälkeen.

Vaikka edellä esitettyjä asioita saataisiin korjattua parempaan suuntaan, tulee ensi vuodesta erittäin haastava, kun palkanmaksu siirtynee puolesta vuodesta jopa vuoteen eteenpäin. Nämä satojen miljoonien maksulykkäykset tulevat näkymään monilla tavoilla niin maatalouden tarvikekauppaan, teollisuuteen kuin kuntien taloustilanteeseen. Tuleva vuosi laittaa maatilojen taloudellisen johtamisen isojen haasteiden eteen: miten ajoitetaan hankinnat ja miten ne saadaan rahoitettua, miten ylipäätään saadaan rahat riittämään ja päästään tulevasta "katovuodesta" yli.

Tulevaan on syytä varautua hyvissä ajoin ennen kuin ongelmat kasautuvat liian suuriksi. Nyt kannattaa käyttää neuvonnan ammattilaisten apua ja yhdessä miettiä ratkaisuja siihen, miten tulevasta vuodesta vähimmillä vaurioilla selvitään. Se on ainakin varmaa, että pankkien ovien saranat ei pääse ruostumaan. Uskon vahvasti siihen, että pankeista löytyy ymmärtämystä ja halua auttaa viljelijöitä selviämään tilanteesta. Kehotan tiloja olemaan hyvissä ajoin liikkeellä ja miettimään neuvonnan asiantuntijoiden kanssa toimivia tilakohtaisia ratkaisuja. Sitä vartenhan asiantuntijat ovat!

Jyrki Halonen

jyrki.halone@gmail.com

ajankohtaista

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n ja
Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten

VUOSIKOKOUS

ti 25.11.2014 klo 10.30

Yritystalo Evald, alakerran kokoustila, Ristirannankatu 1, Kokkola

Kahvitarjoilu ja valtakirjojen tarkastus klo 10.
Vuosikokous klo 10.30.
Kokouksessa käsittelyssä sääntömääräiset vuosikokoukselle kuuluvat asiat.

Kokousesitelmä:
Vain kannattavaan tuotantoon kannattaa investoida
Heikki Ojala, ProAgria Keski-Pohjanmaan talousjohtamisen erityisasiantuntija

Tervetuloa! **Hallitus**

30. vuosikerta

TIEDOTUSLEHDEN 30. VUOSIKERTAJUHLAA *vietettiin Kokkolassa 10.10. lehden kirjoittajien, tekijöiden, ilmoittajien ja yhteistyökumppaneiden voimin. Juhlassa puhuivat entiset ja nykyiset päätoimittajat, puheenjohtajat, toimituspäälliköt, ilmoittajat, kirjoittajat sekä taiton ja painon edustajat, jotka muistelivat lehden alkuaikoja, lehdentekoa ja sen kehittymistä. Puheiden välissä nuoret muusikot* ***Julia Hylkilä*** *sekä* ***Noora*** *ja* ***Veera Koskela*** *lauloivat ja soittivat. Lopuksi juhlavieraat nauttivat maa- ja kotitalousnaisten tarjoamista juhlakahveista ja lehden etusivukuvin koristellusta täytekakusta.*

Paikallisyhdistysten syyskokoukset ja ensi vuoden toiminta

Niiden paikallisyhdistysten, joiden säännöissä on kaksi yleistä kokousta, tulee pitää syyskokouksensa joulukuun loppuun mennessä. Kokouksessa käsitellään yhdistyksen toimintasuunnitelma ja talousarvio. Muistattehan tarkastaa omaa yhdistystänne koskevat kokousasiat säännöistänne.

TOIMINTASUUNNITELMAT 2015
Kun syyskokous on pidetty ja toimintasuunnitelma hyväksytty, kopio siitä lähetetään Keski-Pohjanmaan ProAgrialle. Sihteerit voivat pyytää syyskokousten asialistat ja toimintasuunnitelmapohjat järjestövastaava Ritva Karrilta, puh. 040 523 4113 tai ritva.karri@proagria.fi. Lomakkeet on myös tulostettavissa nettisivuiltamme www.proagria.fi/kp -> Jäsenedut ja verkostot -> Yhdistykset -> Paikallisyhdistysten avuksi.

PAIKALLISYHDISTYSTEN JÄSENMAKSU
Uuden jäsenrekisteriohjelman käyttöönotto on valitettavasti viivästynyt, joten olemme laskuttaneet yhdistysten jäsenmaksut tänä vuonna samoin kuin viime vuonna. Jäsenmaksun eräpäivä on ollut 11.8. Toivomme jäsenyhdistysten tarkistavan, että tämän vuoden jäsenmaksu on maksettu. Mikäli yhdistyksen toiminnassa on tapahtunut muutoksia, pyydämme ilmoittamaan niistä meille.

Jäsen- ja järjestöasioista vastaavat proagrialaiset Ritva Karri ja Ritva-Liisa Nisula sekä maa- ja kotitalousnaisten Seija Varila ja Johanna Hylkilä. Älä epäröi ottaa yhteyttä, autamme teitä mielellämme!

RITVA KARRI

Tapahtumakalenteri

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry:n sekä Keski-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaisten vuosikokous, ti 25.11. klo 10.30 (klo 10 kahvit ja valtakirjojen tarkistus), yritystalo Evald, alakerran kokoustila, Kokkola, Ristirannankatu 1

Keski-Pohjanmaan luomuyhdistys ry:n vuosikokous ti 11.11.2014 klo 18 Alavieskan Linnakalliolla, Taluskyläntie 660

ProAgrian INFOPUUROT
Pe 14.11.2014, klo 11-14, Toholampi, kunnantalo
Ke 19.11.2014, klo 11-14, Lohtaja, metsästysmaja
Ma 24.11.2014, klo 11-14, Kaustinen, kunnantalo
Ma 1.12.2014, klo 11-14, Kalajoki, hiihtomaja
Ke 3.12.2014, klo 11-14, Reisjärvi, kunnantalo
Tietoiskut jokaisessa tilaisuudessa:
n. klo 11 Maataloustuet muuttuvat 2015 – Tärkeimmät muutokset tilatasolla
n. klo 12 Tuotosseuranta uudistuu 2015 – Mikä muuttuu?
n. klo 13 Työkalut maatilojen talouden seurantaan ja suunnitteluun
Tule koko tilaisuuden ajaksi tai vain piipahtamaan yksittäisen esityksen ajaksi puurolle!

Vyyhti-hankkeen loppuseminaari Yhteistyöllä eteenpäin vesistöjen kunnostuksissa, ke 19.11. klo 12–15.30, Lappajärvi, Kivitippu

KURSSIT YHTEISTYÖSSÄ KOKKOLAN SEUDUN OPISTON KANSSA:
Suolaisia ja makeita leivonnaisia, ma-ti 17.-18.11. klo 17.30, Kokkola, Länsipuiston koulu

KURSSIT YHTEISTYÖSSÄ PERHONJOKILAAKSON KANSALAISOPISTON KANSSA:
Herkutellaan kotimakkaroilla, ti-ke 11.-12.11. klo 17.30, Perho, keskuskoulu/opetuskeittiö
Herkutellaan kotimakkaroilla, la 15.11. klo 10, Kaustinen, keskuskoulu/opetuskeittiö

KURSSIT YHTEISTYÖSSÄ SUOMENSELÄN KANSALAISOPISTON KANSSA:
Juustokurssi, ke-to 19.-20.11. klo 18, Lestijärvi, yläasteen opetuskeittiö
Piparkakkupaja, ti-ke 2.-3.12. klo 17.30, Kinnula, yläasteen opetuskeittiö

KURSSIT YHTEISTYÖSSÄ REISJÄRVEN DIABETESYHDISTYKSEN LESTIJÄRVEN ALAOSASTON KANSSA:
Terveellinen kotiruoka ja vinkkejä juhlaruokien valmistukseen, la 8.11. klo 10-15, Lestijärvi, yläkoulun opetuskeittiö

Maa- ja kotitalousnaisten Naisvoimaa-päivä 31.1.2015

OIKEIN & NURIN -käsityöristeily, 18.-19.4.2015 Viking Gracella

Maaseudun naiset -kiertue 2015
Kalajoki, Tapion Tupa, ma 9.2. klo 18
Kannus, Kitinkannus, ti 10.2. klo 18
Halsua, Nuorisoseurantalo, ke 11.2. klo 18
Reisjärvi, Susisaari, to 12.2. klo 18

Maa- ja kotitalousnaisten tilaisuuksista lisätietoja Seija Varila, p. 0400 137 899 tai seija.varila@maajakotitalousnaiset.fi.

meidät tavoitat

ProAgria Keski-Pohjanmaa ry

Puhelin 040 521 1735 • etunimi.sukunimi@proagria.fi
http://keski-pohjanmaa.proagria.fi • Toimisto avoinna 8.00-16.00

HALLINTO

Johtaja Ritva-Liisa Nisula	040 5849 550
Kehityspäällikkö Juha Hämäläinen	0400 126 335
Pohjoisen alueen palvelupäällikkö Juha Nivala	040 8610 641
Eteläisen alueen palvelupäällikkö Erkki Laide	0400 137 169
Talouspäällikkö Irene Raivio	040 1846 502
Viestijä Ritva Karri (laskutus, viestintä, järjestö)	040 5234 113
Taloussihteeri Saila Sulonen (laskutus, ostoreskontra)	040 5443 460

MAASEUTUNEUVONNAN ASIANTUNTIJAPALVELUT

Tuotosseuranta	
Elina Ahonen	0400 260 575
Salme Asiala	040 5234 124
Armi Hotakainen	040 523 4116
Katja Kellokoski	040 829 2870
Jonna-Minna Lassila	0400 644 261
Kirsi Leppikorpi (mittalaitteiden testaus, robotti-näyttenotto)	0400 367 656
Energianeuvonta Jari Tikkanen	0400 162 147
Kannattavuuskirjanpito Taina Kulla	0400 723 288
Kasvinsuojeluruiskujen testaus Jouni Huhtala ja Jarmo Karhula	040 5123 703 044 5212 210
Kasvinsuojelukoulutukset, kasvinviljelyneuvonta, myös peruna ja muut erikoiskasvit Sirkku Koskela	0400 137 124
Kotieläinneuvonta, myös luomu Anna-Riitta Leinonen	0400 168 647
Koneneuvonta Jouni Huhtala	040 5123 703
Lammastilojen neuvonta	
Milla Alanco	040 706 0558
Sini Hakomäki	043 825 0526
Luonnonmukainen tuotanto, EU-tukineuvonta	
Jari Tikkanen	0400 162 147
Seija Roimela	040 847 9740
Maatilojen kehityskeskustelut	
Sari Hihnala	0400 974 165
Liisa Koskela	050 5120 615
Maatilojen talousneuvonta	
Juha Nivala	040 8610 641
Jouni Huhtala	040 5123 703
Heikki Ojala	040 5342 166
Ville Karhula	040 523 4117
Teemu Kinnunen	043 8254 279
Puutarhatuotanto Kirsi Voho	0400 387 406
Seosrehuruokinta Sinikka Kreus	044 5263 059
Sikatilojen neuvonta, ProAgria Lihaosaamiskeskus	
Sini Perttilä	040 1679 270
Ari Nopanen	0400 432 582
Maija Yliaho	040 529 0832
Viljakaupan tarkkailu Jouni Huhtala	040 5123 703
Viljelijöiden työterveyshuolto	
Sari Harju	040 5234 114
Jouni Huhtala	040 5123 703
Liisa Koskela	050 5120 615
Taina Kulla	0400 723 288
Yritys- ja talousneuvonta Erkki Laide	0400 137 169
Yritysjohtaminen ja laatuasiat Liisa Koskela	050 5120 615
Ympäristöneuvonta, ympäristötukiasiat	
Sirkku Koskela	0400 137 124
Jari Tikkanen	0400 162 147

KALATALOUSKESKUS

Kalatalousneuvonta Eero Hakala	0400 162 445

MAA- JA KOTITALOUSNAISET etunimi.sukunimi@maajakotitalousnaiset.fi

Toiminnanjohtaja Johanna Hylkilä	040 1964 434
Kotitalousneuvonta ja -koulutus, hygieniatestaukset ja Malo-luokitukset, järjestötyö Seija Varila	0400 137 899

RAKENNUSSUUNNITTELU

Palvelupäällikkö Timo Korpela	040 596 4032

TILITOIMISTOPALVELUT

Sievin tilitoimisto	
Maija-Leena Eerikkilä	040 5216 416
Seija Roimela	040 847 9740
Kaustisen tilitoimisto	
Helena Hohenthal	040 847 9908
Mika Jouppila	044 5234 430
Kirsi-Maria Saarikettu	043 8254 280
Reisjärven tilipalvelut Teemu Kinnunen	043 8254 279

MAITOTILA- JA KOTIELÄINNEUVONTA

Halsua, Perho, Veteli Sari Harju	040 5234 114
Perho, Halsua Pekka Polso	040 5234 112
Veteli, Kaustinen Helena Keto	040 5234 115
Kaustinen, Kälviä Sirpa Kaskela	0500 862 695
Himanka, Kannus, Lohtaja, Kälviä Taina Kulla	0400 723 288
Kalajoki, Sievi Aulikki Yli-Jylhä	050 5968 502
Kannus, Lohtaja, Sievi, Reisjärvi Sinikka Kreus	044 5263 059
Lohtaja, Kälviä Jarmo Karhula	044 5212 210
Toholampi, Reisjärvi, Lestijärvi Armi Hotakainen	040 5234 116
Toholampi, Ullava, Reisjärvi Salme Asiala	040 5234 124
Kälviä, Kannus, Lohtaja, Reisjärvi Sari Hihnala	0400 974 165
Reisjärvi, Kalajoki, Himanka, Toholampi, Lestijärvi Katja Kellokoski	040 8492 870
Kalajoki, Sievi Leena Hanni	040 3533 295
Lestijärvi, Reisjärvi Elina Ahonen	0400 260 575

ProAgria Keski-Pohjanmaa

Tiedotuslehti asiakkaille, ilmestyy 4 kertaa vuodessa, 30. vuosikerta
Julkaisija ja kustantaja ProAgria Keski-Pohjanmaa r.y.
Päätoimittaja Jyrki Halonen, toimituspäällikkö Ritva-Liisa Nisula
Levikki 6 000 kpl Kala-, Lesti- ja Perhonjokilaaksoissa
Taitto: Elina Korpiaho. Paino: Botnia Print, 2014
Mediakortti http://keski-pohjanmaa.proagria.fi
Tilaushinta 20 euroa ISSN 1795-7516
Ilmoitusmyynti: Mainosseppo/Seppo Laitila, p. 0400 954 747, ilmoitukset.kp@proagria.fi
Kannen kuva: Elisa Karhula

LUOMUASIANTUNTIJOILLA ON ASIAA

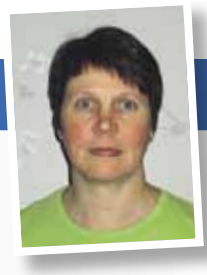

Ota yhteyttä:
Seija Roimela p. 040 847 9740
Jari Tikkanen p. 0400 162 147

Kuva: Jari Tikkanen

Tavanomaisen karjatilan peltojen luomusitoumuksen jatkon edellytys on tuottaa myyntikasveja 30 % peltoalasta tai siirtää myös kotieläimet luonnonmukaiseen tuotantoon. Tilalla voi olla myös rehuntuotantosopimus luomukotieläintilan kanssa.

Luomutuotannon tuki nousee

Tällä hetkellä tiloilla pohditaan luonnonmukaisen tuotannon jatkamista tai luonnonmukaisen tuotannon aloittamista. Ensi keväänä tehdään uuden ohjelmakauden mukaisia luomusitoumuksia pelto- ja kotieläintuotannosta.

Luomusitoumuksen tukitaso tulee nousemaan nykyisestä. Luomukorvausjärjestelmän lisäksi tilat voivat tehdä sitoumuksen ympäristökorvausjärjestelmästä.

Luomusitoumukseen ei ole pakko siirtää kotieläimiä. Sitoumuksen voi tehdä ainoastaan pelloista. Luomukorvaus tulee olemaan peltositoumuksissa 160 €/ha. Luomukotieläinsitoumuksissa se on peltosopimuksen lisäksi 134 €/ha eli yhteensä 298 €/ha. Kotieläinsitoumus edellyttää vähintään 0,3 ey tukikelpoista hehtaaria kohti. Sitoumus on viisivuotinen. Sen päättyessä sitoumus jatkuu vuoden kerrallaan. Tavanomaisen karjatilan peltojen luomusitoumuksen jatkon edellytys on tuottaa myyntikasveja 30 % peltoalasta tai siirtää myös kotieläimet luonnonmukaiseen tuotantoon. Tilalla voi olla myös rehuntuotantosopimus luomukotieläintilan kanssa.

Luomukotieläinsitoumus edellyttää muutoksia kotieläinrakennuksiin

Luomukotieläintuotantoon siirtyvän tilan kotieläintuotannon olosuhteiden on täytettävä luomuehtojen vaatimukset sitoumuksen alkaessa 1.5.2015. Tämä on tärkeää tietää. Sen vuoksi uusien luomukotieläintilojen kannattaa hakeutua luomuvalvontaan syksyllä tai ainakin viimeistään kevättalvella. Tällöin ehditään tehdä mahdolliset tarvittavat muutokset kotieläinrakennuksiin ennen luomusitoumuksen alkamista. Muutoin luomukotieläinsitoumusta ei voi tehdä.

Koulutukset kuntoon ennen sitoumusta

Luomusitoumus edellyttää luomuperuskurssin suorittamista. Aikaisemmin käydyt kurssit täyttävät vaatimuksen. Kokonaan uudessa peltositoumuksessa edellytetään 5 pv:n peruskurssi ennen hakemuksen viimeistä jättöpäivää. Uutta on luomukotieläinsitoumuksen edellyttämä 2 pv lisäkoulutus. Luomukotieläinsitoumusta jatkava käy 2 pv koulutusta viiden vuoden sopimuskauden aikana. Koulutusvaatimukset tarkentuvat talven aikana. ProAgria Keski-Pohjanmaa järjestää luomuperuskursseja.

Luomusuunnitelma ja muut asiakirjat asiantuntijan kanssa

Luomusitoumukseen tarvitaan liitteeksi luomusuunnitelma. Yleensä suunnitelma tehdään luomuasiantuntijan kanssa vaatimukset täyttävän sisällön varmistamiseksi. Kokonaan uusilla tiloilla jätetään luomuvalvontaan liittymishakemukset luomusitoumushakemuksen yhteydessä. Luonnonmukaiseen tuotantoon liittyvässä luomutarkastuksessa todetaan luomutuotantoehtojen vaatimusten täyttyminen. Viljelijällä on oikeus myydä luomutuotteita kaksi vuotta kestävän siirtymävaiheen jälkeen.

Tiedot ovat ennakkotietoja. Ne tulevat tarkentumaan tulevan talven aikana. Luonnonmukaisen tuotannon kannalta tilanne on hyvä ja luomuviljelysuunnitelmat kannattaa teettää jo talvella. Kevääksi kannattaa varata aikaa luomu- ja muille EU-tukiasioille.

Luomutapahtumia

Keski-Pohjanmaan luomuyhdistys ry:n vuosikokous on tiistaina 11.11.2014 klo 18.00 alkaen Alavieskassa Linnakalliolla (Taluskyläntie 660). Sääntöjen määräämät asiat. Kokousalustuksena ProAgria Keski-Pohjanmaan luomuasiantuntijoiden esitys uudesta luomu- ja ympäristökorvausjärjestelmistä.

Uuden markkinointitavan esittelytilaisuus tiistaina 18.11.2014 klo 18-20 Kokkolassa yritystalo Evaldin alakerrassa (Ristirannankatu 1). Uusi markkinointitapa lähiruoalle. Suoraan tuottajalta kuluttajalle ilman välikäsiä. Luomutuotteille todella mainio markkinointitapa. Tilaisuus on tarkoitettu myyjille ja ostajille.

Kuva: Sirkku Koskela

ProAgrian kasvipalvelut

ProAgrian kasvintuotannon palvelut uudistuvat. ViljelyKasvu, ViljelyTuotto ja Viljelysuunnitelma -palvelut tähtäävät viljelyn kipupisteiden arviointiin ja korjaamiseen sekä tuotannon ja sen myötä yrityksen kannattavuuden parantamiseen. Uusina asioina ViljelyKasvu ja ViljelyTuotto -palveluissa ovat markkinanäkymien huomioon ottaminen, sadon määrä- ja hintatavoitteiden asettaminen sekä tuotantokustannusten laskenta.

ViljelyKasvu sopii kannattavuutta, vertailutietoja sekä verkostoitumista hakeville yrityksille. Yrittäjä saa käyttöönsä asiantuntijan tai asiantuntijatiimin, joka kulkee rinnalla tilan kehittämisessä. Kasvustokäynnit, talouden seuranta ja ammattitapaamiset ovat osa pitkäjänteistä yrityksen toiminnan kehitystä. Palvelussa tarjotaan asiantuntijatukea ja laskelmia muutosten ennakointiin ja kannattavuuden parantamiseen.

ViljelyTuotto -palvelu kannattaa valita, jos haluaa lisää tuottoa nykyisillä resursseilla. Palvelu tarjoaa ammattimaisuutta ja markkinatietoutta kannattavaan viljelyyn. Se sisältää kasvivalintojen, lannoituksen ja kasvinsuojelun eri vaihtoehtojen vertailun markkinanäkymien mukaan. Tuotantopanosten hinnat voivat muuttua nopeasti, joten viljelysuunnitelmaa kannattaa päivittää tarpeen mukaan.

Viljelysuunnittelupalvelu on tarkoitettu yrittäjille, joille nykyinen tuotannon laajuus on sopiva, mutta jotka hakevat asiantuntijan varmistusta suunnitelmalle ja tuotannon parempaa kannattavuutta. Viljelysuunnittelupalvelussa valitaan tilan olosuhteisiin ja sadon käyttötarkoitukseen sopivat kasvit ja lajikkeet. Samalla viljelysuunnitelman oikeellisuus sekä tukivaatimusten täyttyminen tarkistetaan.

SARI PELTONEN
ProAgria Keskusten Liitto

Tervetuloa kannattavuuskirjanpitotilaksi

Kannattavuuskirjanpidossa seurataan maatalous- ja puutarhayritysten talouden kehitystä kirjanpitotiloilta kerättävän yritysaineiston perusteella. Kannattavuuskirjanpidossa mukana oleva tila saa vuosittain palauteraportit tilan taloudesta eli tilinpäätöksen ja maksuvalmiuslaskelman sekä kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden tunnusluvut. Palautteeseen tulee myös vertailuraportti muiden vastaavantyyppisten tilojen keskiarvotuloksiin ja oman tilan keskiarvotulokset kahdelta viimeiseltä tilikaudelta sekä ennuste tilan tulos- ja kannattavuuskehityksestä. Kirjanpitotila saa myös tunnukset Taloustohtori-nettipalveluun, jossa voi käydä vertailemassa oman tilan tuloksia muiden tilojen keskiarvotuloksiin sekä hakea tietoja muiden maiden maatilojen kannattavuudesta.

Kannattavuuskirjanpitotuloksia hyödynnetään mm. tutkimuksessa, maataloushallinnossa, talousneuvonnassa, edunvalvonnassa, maatalousopetuksessa, mediassa sekä kirjanpitotiloilla. Suomen liityttyä Euroopan unioniin vuonna 1995 kannattavuuskirjanpitotiedot tulivat osaksi EU-jäsenmaiden maatilayritysten kirjanpidon tietoverkostoa (FADN). Tämä aineisto on tärkeä EU:n maatalouspolitiikan suunnitteluväline ja perusta myös yksittäisille maatalouspoliittisille toimenpiteille.

Maatalouden kannattavuuskirjanpito aloitettiin Suomessa vuonna 1912. Nykyisin toimintaa ylläpitää ja kehittää MTT Taloustutkimus. Tulokset lasketaan noin 900 kirjanpitotilan luvuista painotettuina. Tavoitteena on nostaa kannattavuuskirjanpitotilojen kokonaismäärä 1 100 tilaan, joten uusia tiloja otetaan jatkuvasti mukaan toimintaan. **Kannattavuuskirjanpitotiloille annettava palvelu, tulokset, julkaisut ym. ovat tiloille täysin ilmaisia.**

Tervetuloa kannattavuuskirjapitotilaksi!

Ota yhteyttä ProAgria Keski-Pohjanmaan kirjanpitoasiantuntija Taina Kullaan, puh. 0400 723 288 tai s-posti taina.kulla@proagria.fi.

Kuva: Jari Tikkanen

Viljamarkkinat ja riskit elävät ennusteissa ja konkretisoituvat sadon ollessa laarissa

Maailman viljavaranto on kasvamassa, vaikka maailmanlaajuisesti viljasato jää hieman pienemmäksi verrattuna edelliseen vuoteen. Nämä indikaattorit ennustavat viljan hinnan laskua maailman laajuisesti. Toisaalta viljan käytön ennustetaan kasvavan viljan hinnan alenemisen myötä. Viljavarastot kasvavat todennäköisesti isoilla viljamailla.

Vehnän laatuongelmat tulevat vaikuttamaan hintoihin erityisesti Euroopassa. Ukrainan tilanne luo myös hermostuneisuutta markkinoille. Paineita tähän tuo Ukrainan logistiikan ja satamien toimiminen. Ukrainalaisen vehnän sadon laatu on ollut hyvä. Myös Venäjälle on tulossa hyvä sato ja se kasvattaa viljavarastojaan. EU oli vuonna 2013 suurin vehnän viejä.

Vaihtelua viljojen sadoissa

Ohran viljelymäärä on laskenut eli nyt sitä korjataan 6 % vähemmän kuin aikaisemmin. Ohran merkitys maailmalla on selvästi vähäisempi kuin vehnällä. Maissisadon vaikutukset rehuviljojen hintaan nähdään maissisadon korjuun edetessä. Soijalle ennustetaan suurta satoa. Kiina on vahvistanut asemaansa erityisesti soijan ja viljan ostajana. Vaikutuksena on ollut soijan viljelyalan suuri kasvu. Hyvän kasvukauden vuoksi hehtaarisadot ovat kasvaneet merkittävästi. Soijan viljelyssä on käytössä tällä hetkellä kolmas kasvukausi GMO-soijan tuotannossa. Vaikutuksia soijan hyvällä sadolla on ollut mm. öljykasvien hintoihin. Öljykasvien maailmanlaajuisen sadon ennustetaan jäävän alemmaksi kuin aikaisemmin, mutta EU:ssa on tulossa ennätyssato.

Suomeen oli tulossa iso vehnäsato, mutta laatuongelmien vuoksi suuri osa sadosta päätyi rehuksi. Suomessa vehnän hintatasossa on nähty 2010-luvulla muutamia huippuja. Leipävehnän ja rehuvehnän hinnat ovat alkaneet eriytyä, mutta laatuvehnän hinta on vielä kysyntään ja tarpeeseen nähden matalalla tasolla. Vehnäsato on miljoonan kilon luokkaa, josta osa on saatava vientiin. Laatu ja uudet markkinat ovat merkittäviä viljan viennin kannalta. Myös Suomen viljavarastojen ennakoidaan kasvavan. Ruista ja rapsia joudutaan tuomaan. Huoltovarmuuskeskuksen varastoista on tehty purkupäätös. Varastot purkautuvat tarjouskilpailuna.

Viljatilojen kannattavuus vaatii satotasojen nostoa ja kustannustehokkuutta

Suomessa ennustetaan olevan viljatiloja 22 000 vuonna 2020. Rakenteen muutos ei ole niin merkittävä kuin muilla sektoreilla. Osa-aikaisia tiloja viljatiloista on noin puolet. Keskimäärin viljatilan liikevaihto on 65 000 €/v, ja yrittäjätuloa tulee noin 17 000 €/v.

Tulospuolella on vuoden 2007 jälkeen tapahtunut muutoksia johtuen maailmanmarkkinahintojen vaihteluista. Tukien osuus on vähentynyt vuoden 2007 jälkeen. Kustannukset ovat seuranneet tuottojen kasvua. Vehnän laadun vaihtelu vaikuttaa merkittävästi viljatilojen tulokseen. Tuotantopanosten hinnat eivät ole vielä reagoineet viljan hinnan laskuun.

Viljatilojen tulosten ennakointi heikentynyt

Ennakoinnin epävarmuus on vaikuttanut markkinariskien hallinnan tarpeen lisääntymiseen, esimerkiksi sadon hinnan suojaukseen. Riskiä voidaan jakaa viljelemällä useaa viljakasvia ja asettaa sadon hintavaateita määrän ja laadun suhteen. Viljatilan tuottojen ja kustannusten suhteet ovat melkein samat ja jos nykyiset ennusteet toteutuvat tulojen vähenemisen kannalta, asettaa se melkoiset kiristämisen paineet kustannuspuolella. Kustannuksissa ei kuitenkaan ennakoida olevan monia parantamisen paikkoja ja investointimahdollisuudet ovat heikot. Satotason nostoa ja lisämaan hankintaa viljelijät itse pitävät tärkeimpinä viljatilan kasvumahdollisuuksina.

Kannattavuuden parantamiskeinot

Satokuilu Suomen ja Keski-Euroopan välillä on suuri. Keski-Euroopassa viljely on syyspainotteista, kun se Suomessa on kevätpainotteista. Syyskasvien satopotentiaali on kevätviljoja selvästi parempi. Viljelykiertojen monipuolistaminen ja ravinteiden hyötykäyttö ovat merkittävimmät kannattavuuden parantamisen keinot. Kustannusten hallinnassa vaihtelu tilojen välillä on suurta. Parhaan neljänneksen tuotantokustannukset ovat noin puolet heikoimman neljänneksen kustannuksista. Oman viljatilan tilanteen tunteminen antaa varmuutta reagoida viljan maailmanmarkkinoiden hinnanvaihteluihin. Tukien ennakoidaan pienentyvän viljatiloilla 50–100 euroa/ha. Viljelijän kannatta selvittää viljan laatu, ja esimerkiksi laatuvehnän kanssa kannattaa odotella parempaa hintaa.

SARI PELTONEN
ProAgria Keskusten liitto

Maatalouskalenteri avuksi ajankäytön hallintaan ja toiminnan suunnitteluun

ProAgria Maatalouskalenterin avulla toiminnan suunnittelu helpottuu. Pöytäkalenterin päivyrissä on runsaasti muistiinpanotilaa sekä kuluvan ja seuraavan vuoden vuosisuunnitelmat. Viljelymuistiinpanot-taskukalenteriin voi tehdä kätevästi lohkokohtaiset muistiinpanot. Julkaisuun on koottu myös laaja ammattitieto-osuus, josta voi tarkistaa vaikkapa lypsylehmän ruokintasuositukset tai peltokasvilajikkeiden koetulokset.

Maatalouskalenteri on tärkeä työkalu, joka on tuttu joka toiselle maatilayrittäjälle. Lähes yhdeksän kymmenestä viljelijästä pitää kalenterin käyttökelpoisuutta, ulkoasua ja ammattisisältöä erinomaisena tai hyvänä.

Uutuutena ravinneasiat ja niiden tulkinnat

Kalenterissa on runsas tieto-osuus johtamisesta, kasvintuotannosta, energiasta sekä kotieläin- ja metsätaloudesta. Uutuutena mukana ovat mm. ravinteiden saannin vaikutus kasvuun ja lanta-analyysin tulkinta. Lannoituksen suunnittelun tueksi kalenteriin on koottu monipuolisesti tietoa ravinteiden otosta ja siihen vaikuttavista tekijöistä eri viljelykasveilla. Perinteiset lannoitustaulukot tulevat kalenteriin mukaan taas ensi vuonna, kun uuden tukikauden säädökset on saatu vahvistettua.

Pöytäkalenterin päivyriosan muistilaput muistuttavat yrittäjälle tärkeistä päivämääristä sekä johtamiseen ja tuotantoon liittyvistä toimenpiteistä. Tärkeät asiat voi kirjata ylös kalendaarioon tai muistiinpanosivuille. Kattavasta osoitehakemistosta löytyvät alan yritysten ja yhteisöjen yhteystiedot.

Kalenteripaketin hinta kustantajalta tilattaessa on 29,90 €. Kalenterin voi ostaa Kokkolan toimistolta, ritva.karri@proagria.fi, ProAgria Keskusten Liitosta, myynti@proagria.fi tai verkkokaupasta www.proagriaverkkokauppa.fi.

- Luomukotieläintila ruokkii luomurehulla
- Ostorehut luomutiloille toisilta luomutiloilta

Kuva: Ritva-Liisa Nisula

Jos luomurehuja joutuu hankkimaan tilan ulkopuolelta, tulee ne hankkia luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään kuuluvalta toiselta tilalta ja/tai yrityksestä. Luomunautatila voi tarvittaessa hankkia tavanomaisilta tiloilta ainoastaan kuivikkeita.

Luomunaudan ruokinta on 100 % luomurehua

Luomunaudat on ruokittava luonnonmukaisesti tuotetuilla rehuilla. Käytettävien rehujen tulee olla pääosin omalla luomutilalla tuotettuja. Rehuomavaraisuuden tulee olla vähintään 60 %. Jos oman tilan rehut eivät riitä, voidaan rehuja tuottaa myös yhteistyössä saman alueen muiden luonnonmukaisten tilojen kanssa. Mikäli luomurehuja joudutaan hankkimaan tilan ulkopuolelta, tulee ne hankkia luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään kuuluvalta toiselta tilalta ja/tai yrityksestä. Luomunautatila voi tarvittaessa hankkia tavanomaisilta tiloilta ainoastaan kuivikkeita. Rehua luomutila ei voi hankkia tavanomaiselta tilalta.

Rehun luomukelpoisuus varmistetaan asiakirjaselvityksen kopiolla ja vaatimuksenmukaisuusvakuutuksella, josta tulee ilmetä määrät ja onko rehu luomua vai SV2:sta. Siirtymävaiherehuja voidaan syöttää tietyin rajoituksin. Päiväannos voi sisältää keskimäärin enintään 30 % SV2-rehua. Mikäli kaikki käytetty SV2-rehu on peräisin omalta tilalta, voidaan sitä käyttää päiväannoksesta 100 %. Karjalle syötettävän kasviperäisen rehun kokonaismäärästä enintään 20 % voi olla myös omalla tilalla tuotettua SV1-rehua. SV1 rehuksi käy ainoastaan joko rehunurmi / laidun tai kokoviljasäilörehu nurmen perustamisen yhteydessä. Puhtaat viljat ja pikanurmet eivät ole sallittuja, jos alle ei ole perustettu nurmea, vaikka ne tehtäisiinkin rehuksi. Ostettua SV1-rehua ei voi käyttää lainkaan, se luokitellaan tavanomaiseksi rehuksi.

Tarkkana siirtymävaiheen rehun kanssa

On huomioitava myös, että SV1- ja SV2-rehujen yhteismäärä ei saa ylittää SV2-rehulle annettua enimmäismäärää. Toisen siirtymävaihevuoden rehun enimmäiskäyttömäärä on riippuvainen siitä onko kaikki käytetty SV2-rehu tuotettu omalla tilalla vai käytetäänkö myös tilan ulkopuolelta hankittua SV2-rehua. Oma ensimmäisen vuoden siirtymävaiherehu myös ”kuluttaa” SV2 rehun enimmäisosuutta. Jos pellot ja eläimet siirtyvät luomuun yhtä aikaa 24 kk siirtymävaihepoikkeusta hyväksi käyttäen, antaa se mahdollisuuden poiketa siirtymävaiheen aikana luonnonmukaisen eläintuotannon ruokintavaatimuksista eli ensimmäisenä vuonna kaikki rehu voi olla omaa SV1 rehua.

Orgaaninen seleeni ei enää luomukelpoista

Koska Evira ei enää ylläpidä listaa sallituista rehuista, on erittäin tärkeää varmistaa ostettujen rehujen ja erilaisten kivennäisten luomukelpoisuus. Vakuustodistuksiin on merkittävä tuotteen luomukelpoisuus. Markkinoilla olevien erilaisten nuolukivien sisältö kannattaa myös tarkistaa. Mikäli on hankkinut viime vuoden puolella orgaanista seleeniä sisältäviä kivennäisiä, ne on syötettävä loppuun tämän vuoden aikana. Uusissa hankittavissa kivennäisissä ei saa enää olla orgaanista seleeniä.

Seija Roimela

Luomutuotannon asiantuntija

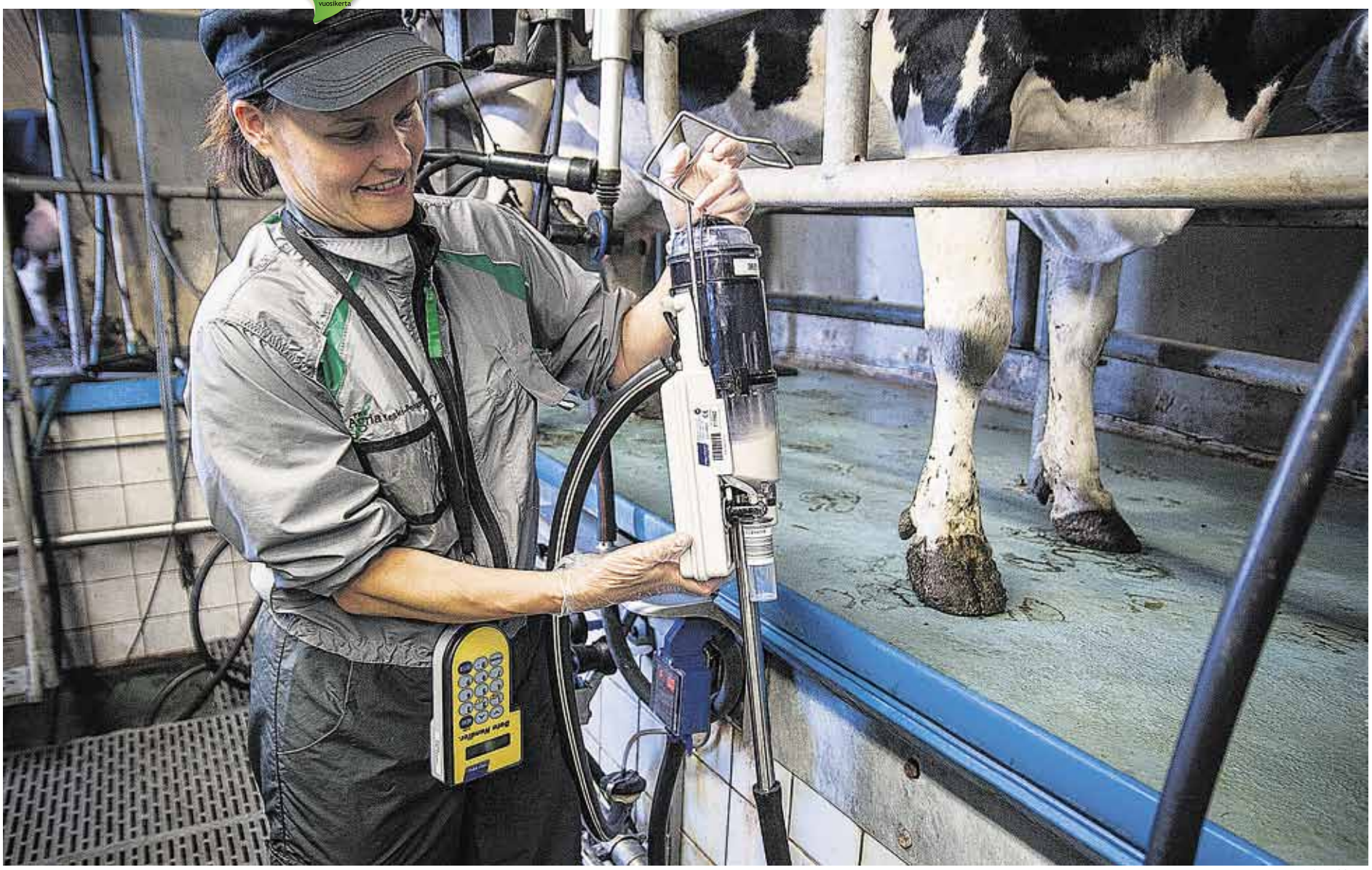

Kuva: Heli Wahlroos

Voit ulkoistaa koelypsyn tai sen osan eli maitomäärän mittauksen, näytteenoton tai tietojen lähetyksen tietokantaan. Työn voi teettää myös tuotosseurannan teknisellä asiantuntijalla. Hänellä on käytössään uusinta tekniikkaa, jonka avulla koelypsyt voidaan tehdä ilman lypsyn merkittävää häiriintymistä.

Tuotosseuranta uudistuu

Tuotosseurannan ohjesääntö, palvelut ja hinnoittelu uudistuvat vuoden 2015 alussa. Uusi ohjesääntö mahdollistaa koelypsyjen tehokkaamman hyödyntämisen karjasi johtamisessa. Voit valita entistä laajemmasta valikoimasta itsellesi sopivimman tavan tehdä koelypsyjä. Tuotosseurantamuotoa voit vaihtaa ja koelypsystä on mahdollista pitää lomaa. Tietojen laatua arvioidaan nyt jokaisen koelypsyn jälkeen, jolloin saat välitöntä palautetta tuotosseurantatietojesi tasosta ja voit tehdä mahdolliset korjaavat toimet pitkin vuotta.

Palvelu-uudistuksen myötä voit poimia valikoimasta itsellesi sopivan palvelun. Sinulla on mahdollisuus jättää maitotietojen tallentaminen tietokantaan ProAgrian asiantuntijan huoleksi. Halutessasi voit vuokrata koelypsyille työtä helpottavia laitteita tai ottaa asiantuntijan tekemään koelypsyn kanssasi tai puolestasi. Tuotosseurannan tietojen analysointia tehdään kaikissa asiantuntijapalveluissa. Syvällisimmin tietoja analysoidaan uudessa Tuotannon ohjaus -palveluissa. Tuotosseurannan ajantasaisista ja laadukkaista tiedoista saat parhaan hyödyn sekä totuudenmukaista palautetta tekemästäsi työstä.

Tuotosseurantamaksun laskuttaa ProAgria Keski-Pohjanmaa ja laskentamaksun Maatalouden Laskentakeskus. Tuotosseurantamaksulla saat oikeuden kuulua järjestelmään, jossa seurataan systemaattisesti lehmien tuotosta kansainvälisten sääntöjen mukaan. Lisäksi saat sujuvia palveluita, tietojen oikeellisuuden tarkistuksen ja tarpeisiisi vastaavaa palvelukehitystä. Laskentamaksuilla saat tuotoslaskennan, muistutusviestit, verkkopalveluiden raportit sekä tietovaraston omille tuloksillesi.

Tuotosseurantamuodon valita

Sopiva tuotosseurantamuoto riippuu tilan tarpeista ja tavoitteista. Tuotosseurantamuoto koostuu neljästä tiedosta: kuka tekee koelypsyt, miten maitonäyte otetaan, kuinka usein maitomäärät mitataan (2/4/6/8 viikkoa) ja kuinka usein maitonäyte otetaan (2/4/6/8 viikkoa). Koelypsyvälivaihtoehdoista voit valita sopivimman tiheyden maidon mittaukseen ja näytteenottoon. Tiheyttä voit vaihtaa vuoden aikana pari kertaa. Ahkerille koelypsäjille on tarjolla mahdollisuus lomailla koelypsystä.

Jos haluat kehittää karjaa voimakkaasti tai hoitaa ongelmatilanteen rivakasti kuntoon, kannattaa koelypsyt tehdä kahden viikon välein. Kun maitomäärät ja maidon pitoisuudet sekä solut ovat tarkassa seurannassa, näkyvät toimenpiteiden vaikutukset nopeasti. Mikäli akuutteja kehittämistarpeita ei ole, mutta haluat silti olla hyvin selvillä karjan tilanteesta, koelypsyväliksi kannattaa valita neljä viikkoa ja ottaa jokaisella tai joka toisella kerralla maitonäytteet. Jäähdytteleville tai muutoin vähäisempään tietomäärään tyytyville on tarjolla myös 6 ja 8 viikon koelypsyvälit, jolloin jokaisella kerralla mitataan maitomäärä sekä otetaan näytteet.

Tiedot ajantasaisina ja laadukkaina

Ajantasaiset ja laadukkaat tiedot takaavat sen, että päätöksesi ja suunnitelmasi perustuvat oikeaan tietoon. Silloin myös asiantuntijapalvelut pohjaavat faktoihin tuoden sinulle hyötyä lisätulojen, pienempien menojen tai keventyneen työn kautta. Kun tiedot ovat kunnossa, vältyt selittelyltä ja arvailulta.

Tiedot ovat ajantasaisia, kun koelypsyn maitomäärät sekä tilakäyttömaitojen määrä lähetetään tietokantaan heti koelypsyn jälkeen. Myös automaattilypsytilat voivat ensi vuonna lähettää maitotietonsa heti koelypsyn jälkeen. Jotta lehmäkohtaiset tuotokset saataisiin laskettua mahdollisimman oikein, on suositeltavaa ilmoittaa lehmille umpeenpanopäivät.

Tietoja voit tarkastella ensi vuonna Verkkopalveluiden laatupisteraportilta, kausiraportilta sekä koelypsyn jälkeen saamastasi tekstiviestistä. Jokaisen koelypsyn jälkeen saat palautetta siitä, ovatko tuotosseurannan tietosi kerätty kansainvälisesti ja kansallisesti sovittujen sääntöjen mukaisesti. Yhteisten pelisääntöjen noudattaminen takaa tietojen vertailukelpoisuuden ja voit hyödyntää tietoa muista yrityksistä karjasi tavoitteiden asettamisessa ja seurannassa.

Mitä tuotosseurannan palveluita kannattaa ottaa?

Tuotosseurannan palvelut on tarkoitettu helpottamaan arkeasi ja koelypsyn rutiineja. Voit ulkoistaa koelypsyn tai sen osan eli maitomäärän mittauksen, näytteenoton tai tietojen lähetyksen tietokantaan. Työn voi teettää myös tuotosseurannan teknisellä asiantuntijalla. Hänellä on käytössään uusinta tekniikkaa, jonka avulla koelypsyt voidaan tehdä ilman lypsyn merkittävää häiriintymistä.

Mikäli näytteenottolaitteesi käyttö on työlästä tai maitomittarit alkavat olla jo uransa loppupuolella, kannattaa harkita vuokralaitteita. Vuokrattavana on myös koelypsyn rutiineja helpottavia laitteita, jotka mahdollistavat esikoodattujen viivakoodien käytön ja nopean tiedonsiirron.

Jos maitomäärien siirtäminen tietokantaan ei tahdo onnistua, ota käyttöön tiedonsiirtopalvelu. Voit lähettää tuotosseurannan asiantuntijalle maitomäärätiedot postitse, sähköpostilla tai multimediaviestillä. Asiantuntija tekee tallennustyön puolestasi ja sinä voit keskittyä raporttien tarkasteluun. Saat palautetta omasta työstäsi jokaisen koelypsyn jälkeen, tallensipa tiedot asiantuntija tai sinä itse.

HELI WAHLROOS
ProAgria Keskusten Liitto

- Tuotosseurannan toteutukseen vaihtoehtoja
- Uusinta tekniikkaa voi vuokrata ProAgrialta

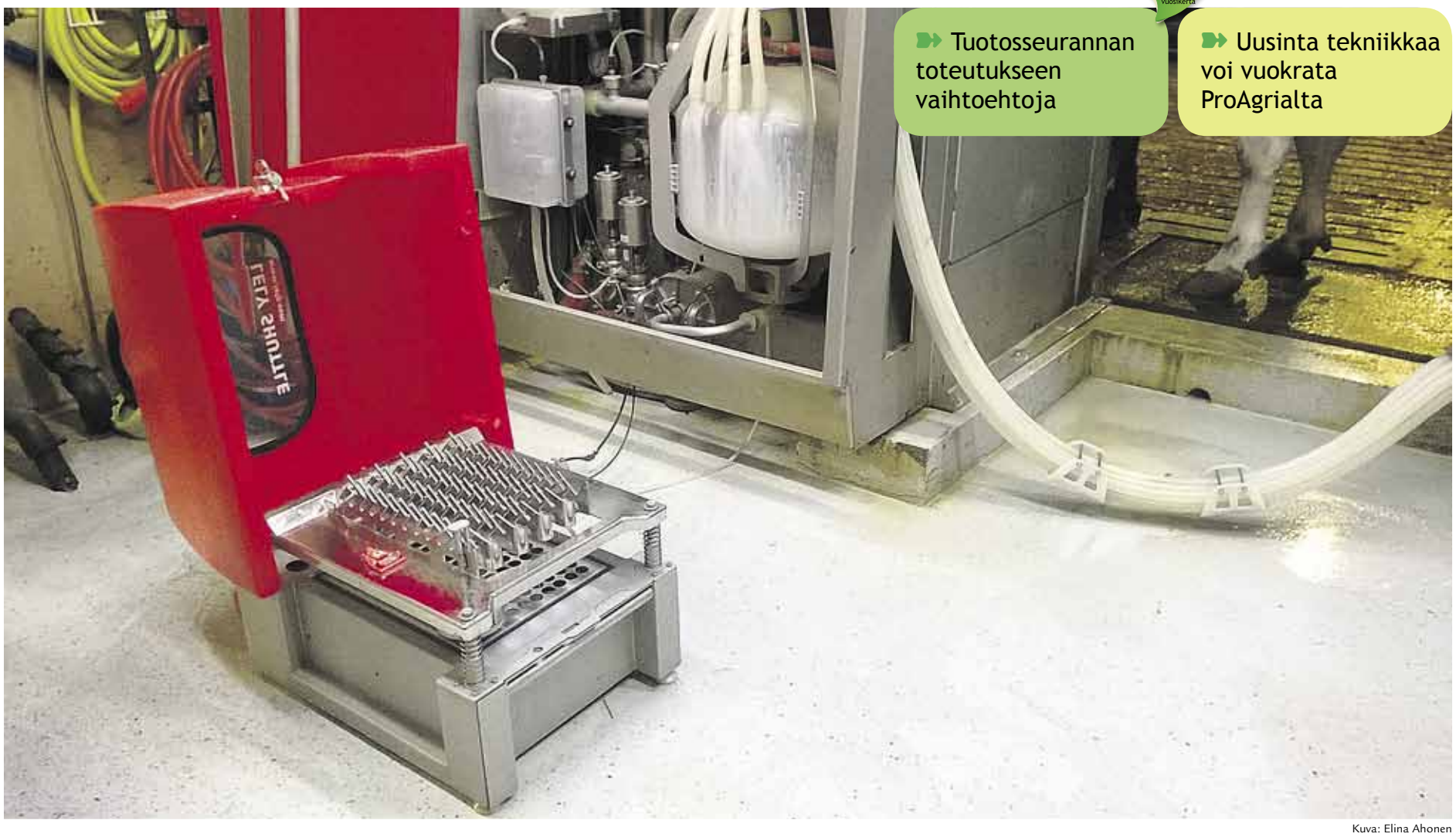

Kuva: Elina Ahonen

Jos tilallasi ei ole vielä näytteenottolaatikkoa tai omasi on tilapäisesti poissa käytöstä, näytteenottolaatikkoa on myös mahdollista vuokrata ProAgrialta edulliseen hintaan.

Robottitilalla näytteenotossa

Säännöllisesti tehtävät koelypsyt ja näytteenotot ovat luotettavan tuotosseurantatiedon perusta. Kuukausittainen tuotosseurantanäytteiden ottaminen tuottaa tilalle monenlaista hyötyä.

Tila saa reaaliaikaista tietoa maidon valkuais- ja rasvapitoisuuksista sekä solutiedoista lehmäkohtaisesti. Utaretulehdusongelmat on mahdollista havaita varhaisessa vaiheessa ja ruokinnan suunnittelun pohjaksi saadaan luotettavaa ja ajantasaista tietoa.

Tuotosseurantanäytteiden otto kannattaa myös automaattilypsytiloilla. Tuotosseurantanäytteiden otto on tärkeä osa automaattilypsytilojen arkea. Osassa lypsyroboteista on seurantalaitteita, jotka antavat jatkuvaa tietoa maidon laadusta. Näitä solutietoja kannattaa hyödyntää päivittäisissä karjahoitorutiineissa. Tuotosseurantanäytteistä saatavia kuukausi- ja vuositason tietoja voidaan kuitenkin hyödyntää karjan ja koko yrityksen kehittämisessä pidemmällä aikajänteellä. Tuotosseuranta tukee lypsyrobotilta kertyvän tiedon hyödyntämistä. Pidemmän aikavälin tuotosseurantatietoja ja niiden kehitystä kannattaa tulkita ja analysoida yhdessä ProAgrian asiantuntijoiden kanssa.

Viivakoodipullot helpottamaan näytteenottoa

Viivakoodipullojen käyttöönotto helpottaa automaattilypsytilojen näytteenottoa. Viivakoodipullojen käytön suurimpana etuna on, että työläs ja aikaa vievä tarrojen liimaus jää pois. Näytteet otetaan viivakoodipulloihin tavalliseen tapaan näytteenottolaatikolla, jonka jälkeen pullojen viivakoodit yhdistetään lehmien korvanumeroihin käsiskannerin avulla. Tiedot siirtyvät EMM-linkillä välittömästi tietokantaan, jolloin tuotosseurantatiedot ovat heti hyödynnettävissä. Saat viivakoodipullot käyttöösi, kun tuotosseurannan tekninen asiantuntija käy asentamassa koneellesi ilmaisen EMM-linkin ja opastamassa näytteiden skannauksen. Tilan tarvitsee itse hankkia vain käsikäyttöinen viivakoodilukija. Ensi vuonna valiolaisten tuottajien on mahdollista tilata viivakoodipulloissa lähetetyistä tuotosseurantanäytteistä lisämäärityksiä, mm. tiineystesti sekä utaretulehdusbakteerimäärityksiä.

Säästä aikaasi ulkoistamalla näytteenotto

Robottitilan näytteenotto on mahdollista ulkoistaa ProAgrian teknisille asiantuntijoille. Halutessasi hoidamme puolestasi koko näytteentoton näytteenottolaatikon kiinnityksestä tietojen lähetykseen. Tällöin voit käyttää vapautuvan ajan haluamallasi tavalla ja voit keskittyä pelkästään tuotosseurantatietojen analysointiin. Kysy lisää näytteenottopalvelusta, viivakoodipullojen käyttöönotosta tai näytteenottolaatikoiden vuokraamisesta teknisiltä asiantuntijoiltamme.

Elina Ahonen

Tuotosseurannan asiantuntija

Himangan tilalla katse tulevaisuuteen

Merja ja **Jussi Himanka** harjoittavat maidontuotantoa Himangalla. Heillä on vuonna 2013 valmistunut robottipihatto, joka laajennettiin edellisen navetan kylkeen. Tilalla on 66 lypsävää ja karja keskituotos on 9 744 kg. Jussi on ollut vanhempien kanssa mukana yhtymässä vuodesta 2002. Jussin vanhemmat sekä setä jäivät eläkkeelle vuonna 2009, jolloin Merja tuli mukaan.

Kuva: Leena Hanni

Kun uusi navetta oli otettu käyttöön loppuvuonna 2013, oli syötössä väkevämpää puolitiivistettä. Himangat pyysivät tarjoukset eri rehufirmoilta ja vertailivat niiden tarjontaa. –Lähetämme rehufirmoille tiedot uusista säilörehuista ja annamme heille vapaat kädet päättää sopiva väkirehu. Tarjoukset vaikuttavat valintoihin ja homma on toiminut hienosti näin, kertoo Jussi Himanka. Ruokintasuunnitelman tekee maidontuotannon asiantuntija **Taina Kulla** ProAgriasta. Ruokintasuunnitelmaa vertaillaan rehufirman ruokintasuunnitelmaan. Tilalla on Ruokinnan ohjaus Tuotto -paketti. –Asiat ovat hoituneet hienosti Tainan kanssa, hän on käynyt meillä jo useamman vuoden ja tietää toimintatapamme, kertoo Merja Himanka. Ruokintasuunnitelmat tehdään kaikille eläinryhmille ja niitä täydennetään päivälaskelmalla. –Mikäli käytännössä ilmenee jotakin ongelmaa, esim. urea pomppaa korkealle, niin tehdään päivälaskelma ja tarkistetaan tilanne, kertoo tilan väki.

Rehunäytteitä ahkerasti

Himangat syöttävät useimmiten kahta eri säilörehua kerralla. Tavoitteena on saada tasalaatuista ja laadukasta säilörehua. Säilörehu, johon on sekoitettu ohraa, jaetaan rehunjakovaunulla. Tilalla on lypsäville kaksi kioskia, robotilta saa myös samaa väkirehua. Hiehoilla ja tunnutettavilla on kaksi omaa kioskia. Raaka-ainenäytteitä tilanväki on ottanut ahkerasti kesällä jokaisesta siilosta tai aumasta, jotta on saatu alkutieto siitä, millaista rehua on tulossa talveksi. Virallinen näyte otetaan vielä uudestaan, kun siilo aukaistaan. –Raaka-ainenäyte on hyvä, kun näkee heti ensimmäisen sadon tulokset ja sitä kautta voi viilata toisen sadon rehua. Helpottaa paljon, kun tietää mitä on ja kuinka paljon, sanoo Jussi Himanka.

Ennemmin ulkoistamme kaiken muun kuin rehunteon

Merja ja Jussi tekevät rehun itse. Heidän mielestään säilörehu on maidontuottajan tärkein rehu ja siihen kannattaa panostaa. Kesänaikana tilalla syötetään urakoitsijan tekemiä pyöröpaaleja ja osa paaleista on ollut ostossakin. –Luotamme kesällä pyöröpaaleihin, koska ne eivät ainakaan homehdu, toteavat Merja ja Jussi. Merja seuraa silmämääräisesti eläinten kuntoluokkia, mutta maidontuotannon asiantuntijan kanssa on katsottu virallisesti eläinten kuntoluokat.

Tavoitteena 10 000 kg:n keskituotos

Tilan tavoitteena on terve karja ja keskituotoksen nosto yli 10 000 kilon. Tilalla ollaan tyytyväisiä robottiin. Vikoja ja hälytyksiä on ollut yllättävän vähän. Himangat ottivat vanhassa navetassa joka kuukausi tuotosseurantanäytteet, mutta nyt he ovat siirtyneet joka toinen kuukausi tehtävään näytteenottoon. Tuotosseurannan tekninen erityisasiantuntija **Kirsi Leppikorpi** on käynyt asentamassa näytteenottolaitteen paikalleen. Tilanväki on ollut erittäin tyytyväinen siihen, että laite on aina toimintavalmiina. –Kun mukana on vielä tullut kirjalliset ja kuvalliset ohjeet, olemme olleet tuotosseurannan näytteenottoon erittäin tyytyväisiä, kertovat Merja ja Jussi Himanka.

Leena Hanni

Maidontuotannon asiantuntija

Suomen sikamarkkinat elävät eri tahdissa kuin viljamarkkinat

Sianlihan tuotantoa pidetään Euroopassa viljantuotannon jatkojalosteena. Sikojen ruokinnassa käytetään enemmän kotoista rehua kuin esimerkiksi broilerintuotannossa. Komponenttiruokinta, jossa vilja on pääraaka-aine ja siihen sekoitetaan useita eri rehukomponentteja sopivan rehuseoksen aikaansaamiseksi, on yleistymässä kovaa vauhtia.

Kuva: Ari Nopanen

Komponenttiseos sekoitetaan tilalla ja tarvittavat raaka-aineet hankitaan tarpeen mukaan. Sika syö pääasiassa viljaa. Siksi viljatilat kytkeytyvät suoraan sikatiloihin ja viljamarkkinoiden vaihtelut vaikuttavat myös tähän sektoriin.

Kiina tuottaa yli puolet maailman sianlihasta ja Kiina käyttää 70 % maailman soijasta. Vienti EU:sta on merkittävää ja Euroopan sianlihan tuotanto tarvitsee vientimarkkinoita. Venäjän lihan vientikielto on vaikuttanut merkittävästi EU:n sianlihantuotantoon. EU:n sianlihantuotannosta meni 20 % aikaisemmin Venäjälle. Suomi ja Norja ovat ainoita maita, jotka pystyvät viemään sianlihaan Uuteen-Seelantiin hyvän tautitilanteen vuoksi. Koska vientimaita on ollut Suomessa paljon, ei Venäjän vientikielto ole notkauttanut sianlihan tuotantoa totaalisesti. Tammikuussa Venäjä kielsi sikojen ja sianlihan tuonnin EU:sta. Saksan osuus EU:n sianlihan tuotannosta on neljännes eli Saksan hinta määrittää yleisen hintatason. Viljan hintatason laskemisella on positiivinen vaikutus sianlihan tuotannon kannattavuuteen. Sianlihan tuonti saattaa melko pienilläkin erillä sekoittaa Suomen sikamarkkinat, etenkin grillikaudella Suomeen saapuu usein halpoja lihaeriä.

Rakenne muuttuu nopeasti

Sikatilojen määrän kehitys on ollut laskeva Suomessa ja todennäköisesti määrä puolittuu kymmenessä vuodessa. Lopettavat sikatilat siirtyvät yleensä viljatiloiksi. Nykyiset sikatilat tuottavat jopa enemmän lihaa kuin sikatilat 2000-luvun alussa. Tuotannon tehokkuus on kasvanut merkittävästi. Sata suurinta tilaa tulee ratkaisemaan Suomen sianlihan tuotannon tulevaisuuteen. Vuoden 2007 jälkeen Suomen sianlihantuotanto on ollut kriisissä eli kustannusten muutoksia ei ole pystytty siirtämään hintoihin.

Suomalaisilla sikatiloilla maksuvalmius on heikko ja useilla on kassa tyhjänä

Suurimmissa ongelmissa ovat tilat, jotka ovat investoineet viiden viimeisen vuoden aikana. Tilakoko ei tällä hetkellä ratkaise kannattavuutta. Isoilla tiloilla kiinteät kustannukset ovat merkittävät ja vaikeasti purettavissa. Investoimattomuus alkaa näkyä sektorilla, mikä vaikuttaa tuotannon määrään sekä rakennekehitykseen.

Tiloilla tuotantoa on tehostettu, mutta ketjun muista osista tulevat muutokset heijastuvat niin merkittävästi sianlihantuotantoon, että rakennemuutos nopeutuu ja uhkaa jopa koko sektoria. Voimakas rakennekehitys Suomen sikamarkkinoilla jatkuu. Alueellinen keskittyminen jatkuu. Keskittymissä kehittäminen kuitenkin jatkuu, mutta asettaa myös rajoitteita mm. lisämaan hinnan ja saatavuuden vaikeuden muodossa. Esimerkiksi Etelä-Suomessa, Kaakossa ja Itä-Suomessa olisi pellon käytön perusteella mahdollisuus kasvattaa sianlihantuotannon määrää merkittävästi. Suuret vilja-alueet tarvitsisivat kotieläintaloutta ympärilleen.

Kannattavuuden kulmakivet sianlihan tuotannossa ovat ruokinta ja rehukustannus

Porsastuotannon keskeinen menestystekijä on tuotannon tehokkuus. Suomi on ohittanut porsastuotannon tehokkuudessa Ruotsin ja Norjan sekä lähestyy Tanskan tasoa. Tähän on vaikuttanut mm. rakenteen kehittyminen, osaamisen lisääntyminen sekä eläinaines. Keskimääräinen suomalainen tila ei pysty tuottamaan sianlihaa kannattavasti, omasta palkasta joudutaan tinkimään. Porsastuotannossa ei pystytä myöskään tuottamaan nettovoittoa. Vain tiloilla, jotka ovat Tanskan tehokkuuden tasossa, on mahdollisuus tuottaa kannattavasti. Tällä hetkellä mm. rahoittajat eivät näe sikataloutta kannattavana, vaan riskipitoisena sijoituskohteena, vaikka yrittäjillä olisi halua käynnistää investointeja. Samanaikaisesti rakentaminen on kallistunut merkittävästi.

Jos sikatila tuottaa itse rehuviljaa, on satotasot pyrittävä maksimoimaan ja laadusta ei kannata tinkiä. Laadukas, hyvän sadon rehuvilja alentaa merkittävästi ostorehujen tarvetta. Tulevaisuuden menestystekijänä tilatasolla on tuottavuudesta ja tehokkuudesta huolehtiminen. Myös koko sikaketjun pitää parantaa tehokkuuttaan ja edesauttaa hintasuhteiden parantumista, jolloin tilat saisivat tuotantopanokset nykyistä halvemmalla ja myytävistä tuotteistaan parempaa hintaa. Kun jokainen ketjun osa hoitaa oman osuuteensa parhaalla mahdollisella tavalla, on Suomen sikataloudessa mahdollisuus kannattavaan toimintaan, jolla varmistetaan sianlihantuotannon omavaraisuus.

ARI NOPANEN
Lihaosaamiskeskus

Tuotannon ohjauksen avulla tuotanto ja talous tasapainoon

Vuoden 2015 alusta tarjoamme maitoyrittäjille tuotosseurannan oheen uutta Tuotannon ohjaus -palvelua. Tuotannon ohjaus -palvelussa yrittäjä saa kumppanin ja sparraajan, joka antaa vinkkejä ja keinoja selvitä muuttuvissa markkinatilanteissa. Asiantuntija ja yrittäjä voivat yhdessä ennakoida tulevaa, sekä miettiä tapoja tuotannon tehostamiseen, johtamiseen sekä yrittäjien hyvinvointiin.

Asiakkaan toiveet ja tarpeet ohjaavat palvelun sisältöä. Keskustelun ja navettahavaintojen pohjalta asetamme yhdessä tavoitteet tuotannon kehittämiselle sekä yhteistyöllemme ja teemme toimenpidesuunnitelman tavoitteiden eteenpäin viemiseksi. Tavoite voi olla esimerkiksi karjan hedelmällisyyden, utareterveyden, oman jaksamisen ja työtapojen tai tuotantotalouden kehittäminen.

Tavoite-toteuma-seuranta

Tavoitteiden toteutumista ja suuntaa seuraamme aktiivisesti vuoden mittaan sekä toimistotyönä että tilakäynneillä. Teemme lisähavaintoja, mittauksia tai uusia käytännöllisiä toimintaohjeita matkan varrella. Tuotannon ohjauspalvelussa hyödynnämme mm. tuotosseurannan tietoja ja raportteja sekä Tilakunnon vertailutietoja, tilan omien tuotannonhallintajärjestelmien tietoja ja navettahavaintoja.

Asiantuntijatiimi apuna

Tuotannon ohjausta voidaan tarvittaessa tehdä myös asiantuntijatiiminä. Tiimissä voi tuotantoasiantuntijan lisäksi olla mukana esimerkiksi talous-, ruokinta-, jalostusasiantuntija tai eläinlääkäri. Mikäli tuotannon ohjaus -palvelut eivät yksin riitä tilan tavoitteiden saavuttamiseen, kannattaa hyödyntää muita palveluitamme, kuten talous- ja tilipalveluita, ruokinnan ohjausta, nuorkarjapalvelua, nurmipaketteja tai SOP-työohjeita.

Tuotannon ohjaus -palvelun kehittäminen on osa laajempaa tuotosseurannan kehittämisprojektia, jonka tavoitteena on lisätä palvelun asiakashyötyä, joustavuutta, asiakkaasta huolehtimista sekä tuotosseurantatietojen tehokkaampaa hyväksikäyttöä tilan johtamisessa.

HENNA MERO
Palveluryhmäpäällikkö,
ProAgria Keskusten Liitto

Maidontuotannon asiantuntijapalvelut uudistuvat

Tuotosseuranta on oma palvelukokonaisuutensa, johon kuuluvat
- Kansallinen ja kansainvälinen järjestelmä
- Tiedonkeruu
- Näytteenotto

Tuotannon ohjaus on uusi tapa hyödyntää tuotosseurannan tietoja parhaan tuloksen aikaansaamiseksi.
- Tiedon tulkitseminen ja navettahavainnot
- Tiedon muuttaminen euroiksi
- Kehityssuunnitelmat

Ruokinnan ohjaus keskittyy ruokinnan tilakohtaiseen ja optimaaliseen suunnitteluun ja seurantaan.
- Toiminta-paketti nykyisen tuotannon ylläpitämiseen
- Tuotto-paketti navetan seinien sisäpuolella tehostavalle
- Kasvu-paketti aktiivisesti kehittäville, laajentaville tai investoiville

Elina Ahonen

Ruokintahavainnot kansien välissä

Hyvä ruokinta on menestyksesi perusta, ei vain taloudellisesti vaan myös tuotannon, karjan terveyden ja hedelmällisyyden suhteen. Tiesitkö, että lähes 50 % tilojen välisistä eroista maitotuotoksessa johtuu ruokinnasta. Ja että loput liittyvät navettaoloihin, terveyteen ja karjanhoitoon.

Ruokintahavaintoja-kirja vastaa neljään käytännön kysymykseen, joita jokainen lypsylehmien kanssa työskentelevä pohtii päivittäin:
- Mitä rehua pitäisi antaa karjalle ja kuinka paljon?
- Miten varmistaa, että jokainen eläin saa oikean annoksen?
- Miten mitata, että jokainen eläin syö sen, mikä sen pitää syödä?
- Miten säätää ruokintaa ja ratkoa yksittäisiä ongelmia?

Kirja sisältää runsaasti käytännön vinkkejä ja arvokkaita ohjeita terveelliseen ja taloudelliseen ruokintaan. Lisäksi Ruokintahavaintoja-kirja kertoo luotettavan tiedon, lyhyiden selitysten ja monien tiloilta otettujen kuvien avulla, mitä voit tehdä heti tänään parantaaksesi ruokintakäytäntöjäsi. Ruokintahavaintoja on osa Lehmähavaintoja-sarjaa. Kirjat tarjoavat käytännöllistä tietoa lehmälähtöisestä karjanhoidosta helposti omaksuttavalla tavalla.

Kirjan voi tilata ProAgrian Verkkokaupasta hintaan 33,90 € (sis. alv ja toimituskulun).

Keski-Pohjan lypsykarjakerhon Jalostuspäivä

TIISTAINA 2.12.2014 KLO 11
KAUSTISELLA KANSANTAITEENKESKUKSESSA

klo 10.30 aloituskahvit
klo 11.00 aloitussanat pj. Marja-Liisa Pietilä

- palkitaan 100- ja 80-tonnarit sekä kasvukokeen läpäisseet nuorsonnit
- Sanna Nokka: ProAgrian Tuotosseurannan uudistus 2015
- Maija Mustajärvi: Homeopaattihoidot eläimillä
- Snellmanin puheenvuoro
- yhteinen jouluruokailu n. klo 14.

Tervetuloa lypsykarjaväen yhteiseen tapahtumaan!

Ilm. 24.11. mennessä tarja.puskala@faba.fi tai tekstiviestillä 0400 614 091, faba.fi/tapahtumat

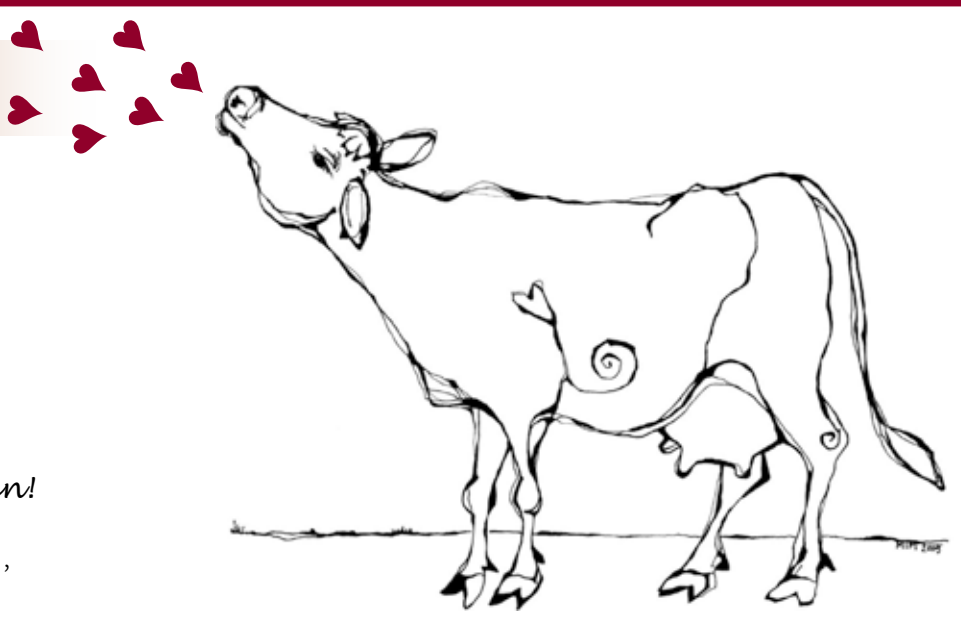

- Hyvän säilörehun teko maksaa saman verran kuin huononkin
- Rehuanalyysi kertoo ruokinnan arvon

Kuva: Leena Hanni

Suuri vesimäärä ei paranna säilörehun laatua, eikä helpota rehun varastointia tai sen jatkokäsittelyä. Ylimääräisestä vedestä rehussa pitäisi päästä jo pellolla esikuivauksella eroon. Rehun esikuivatus on tärkeää sekä paalirehussa että siilorehussa. Jos säilörehu on liian kuivaa, voi vettä lisätä esimerkiksi suoraan seosrehuvaunuun. Veden säilöminen paaleihin on kallista.

Hyvällä rehulla hyvin maitolitroja

Jokaisen tilan tavoitteena on hyvän säilörehun tuottaminen, koska se jos jokin säästää euroja. Sisäruokintakaudella pohditaan kannattavinta ruokintamallia ja kustannussäästöjä. Lehmät syövät sulavaa rehua paremmin kuin sulavuudeltaan huonompaa. Hyvällä rehulla valkuaistäydennyksen määrä lypsylehmän ruokinnassa voidaan pitää matalammalla tasolla ja maitotuotos kuitenkin nousee.

Karjoille syötettävän säilörehun laatu on monen tekijän summa. Korjuuvaiheessa tehdyt päätökset tai päättämättömyydet, onnistumiset ja virheet vaikuttavat säilörehun korjuun loppuun saakka. Säilörehun laadussa on vuosittaista vaihtelua. Laatuun paljon vaikuttava tekijä saattaa olla yhtenä vuonna mitätön, kun olosuhteet ovat hyvät. Huonoissa olosuhteissa voi koko sato mennä pilalle.

Laadukkaassa sadossa kaikki osatekijät kunnossa

Rehunteossa vaikuttavat laitteet ja tarvikkeet. Hyvälaatuisilla koneilla ja tarvikkeilla ei pelasteta rehua, jonka ominaisuudet ovat huonot. Hyvälaatuista säilörehua ei saa aikaan, vaikka rehu olisi kunnossa, jos välineitä ei käytetä oikein. Rehunkorjuu aiheuttaa aina kustannuksia riippumatta siitä, korjataanko laadukasta vai vähemmän laadukasta säilörehua. Laadukkaan rehun korjaaminen ei aiheuta lisäkustannuksia. Päinvastoin: laadukkaan rehun hyödyt ja säästöt tulevat esille viimeistään ruokintapöydällä.

Ruokinnallinen arvo

Rehun pitäisi sisältää riittävästi energiaa ja ravintoaineita, että nuorkarja kasvaisi ja lypsylehmät lypsäisivät. Rehun pitää olla myös hygieenisesti laadukasta eikä siinä saa olla epäpuhtauksia, kuten maata. Rehumääränkin pitäisi olla riittävä koko sisäruokintakaudelle. Rehuanalyysi kertoo totuuden rehusta. Rehuanalyysi selvittää rehun kemiallisen koostumuksen, säilönnällisen laadun ja rehuarvot. Tuloksia tulkittaessa kokonaisuus ratkaisee, mutta tulkinnan helpottamiseksi on asetettu tiettyjä raja-arvoja. D-arvon suosituksena on 680-700 g/kg-ka. D-arvon noustessa 10 g/kg-ka lisää se rehun syöntiä 175 g/pv, mikä taas vaikuttaa maitotuotokseen noin 0,5 kg/pv.

Kuitu

Kuitupitoisuudella (NDF) on suuri merkitys ruokinnassa, koska pötsi tarvitsee kuitua toimiakseen. Tyypillisellä säilörehuasteella korjattaessa rehussa kuitupitoisuus on noin 540-580 g/kg kuiva-ainetta, apilapitoisessa rehussa noin 450-550 g/kg-ka. Tavoitearvoa on vaikea asettaa, mutta koko rehuannoksen karkearehun kuidun minimipitoisuutena pidetään 25 % kuiva-aineen syönnistä.

Kuiva-ainepitoisuus

Rehusta määritellään myös kuiva-ainepitoisuus. Sillä on käytännössä tärkeä merkitys ruokinnassa, koska rehun sisältämä vesi ei sisällä ravintoaineita eikä energiaa. Esimerkiksi tuoreena säilöttyä 200 g kuiva-ainetta kilossa sisältävää säilörehua tarvitaan ruokinnassa tuorekiloina kaksinkertainen määrä verrattuna esikuivattuun säilörehuun, jonka kuiva-ainepitoisuus on 400 g/kg. Seosrehuja tehdessä rehun oikean kuiva-ainepitoisuuden tunteminen on tärkeää, jotta reseptin koostumus ja rehuarvot toteutuvat suunnitellusti.

Raakavalkuainen

Rehun raakavalkuaispitoisuuteen vaikuttavat nurmen typpilannoitus, korjuuaste ja kasvilaji. Tavoite on noin 130-160 g/kakg.

Kivennäis- ja hivenaineet

Kivennäis- ja hivenaineilla on tuotannon ja eläinten terveyden kannalta merkitystä. Niiden määrää rehuannoksessa tulee kuitenkin tarkastella kokonaisuutena, koska väkirehut sisältävät niitä merkittävästi.

Maitolitroja lisää

Lehmä pystyy syömään säilörehua enemmän kuin on uskottu. Käymislaadun ollessa hyvä lisääntyy säilörehun syönti jopa kaksi kuiva-ainekiloa päivässä. Tämän lehmä käyttää hyväksi maitolitrojen tuotantoon. Rehuanalyysin avulla päästään perille siitä, mikä säilörehun koostumus on. Rehuanalyysi selvittää nopeasti kotoisen nurmirehun käymislaadun, syönti-indeksin, koostumuksen ja rehuarvot, jolloin väkirehun määrä ja laatu voidaan suunnitella taloudellisesti säilörehun laadun ja koostumuksen mukaisesti. Rehuanalyysin avulla on mahdollista kehittää myös rehun viljelyä, korjuuta ja säilöntätekniikkaa. Näin saadaan uuden sadon rehu vastaamaan entistä paremmin karjan tarpeita.

Katja Kellokoski

Maidontuotannon asiantuntija

ELÄIMELLÄ ei ole minkäänlaista käsitystä tai ennakkokuvaa siitä, miten asian tulisi sujua. Nauta ei myöskään opi toisten antamasta mallista, vaan se oppii ainoastaan omien kokemustensa myötä.

Silittely vahvistaa sen hetkistä olotilaa
· silitä ja puhu rauhallisella äänellä kun eläin toimii oikein
· jos silität kun eläin potkii, se saa siitä myönteisen palkkion ja oppii, että potkiminen kannattaa
· silittäminen rauhoittaa, rapsuttelu ja taputtelu kiihdyttävät

Jos eläin pelkää, se ei syö
· odota niin kauan että ensikko rentoutuu syömään ja jatka vasta sitten eteenpäin

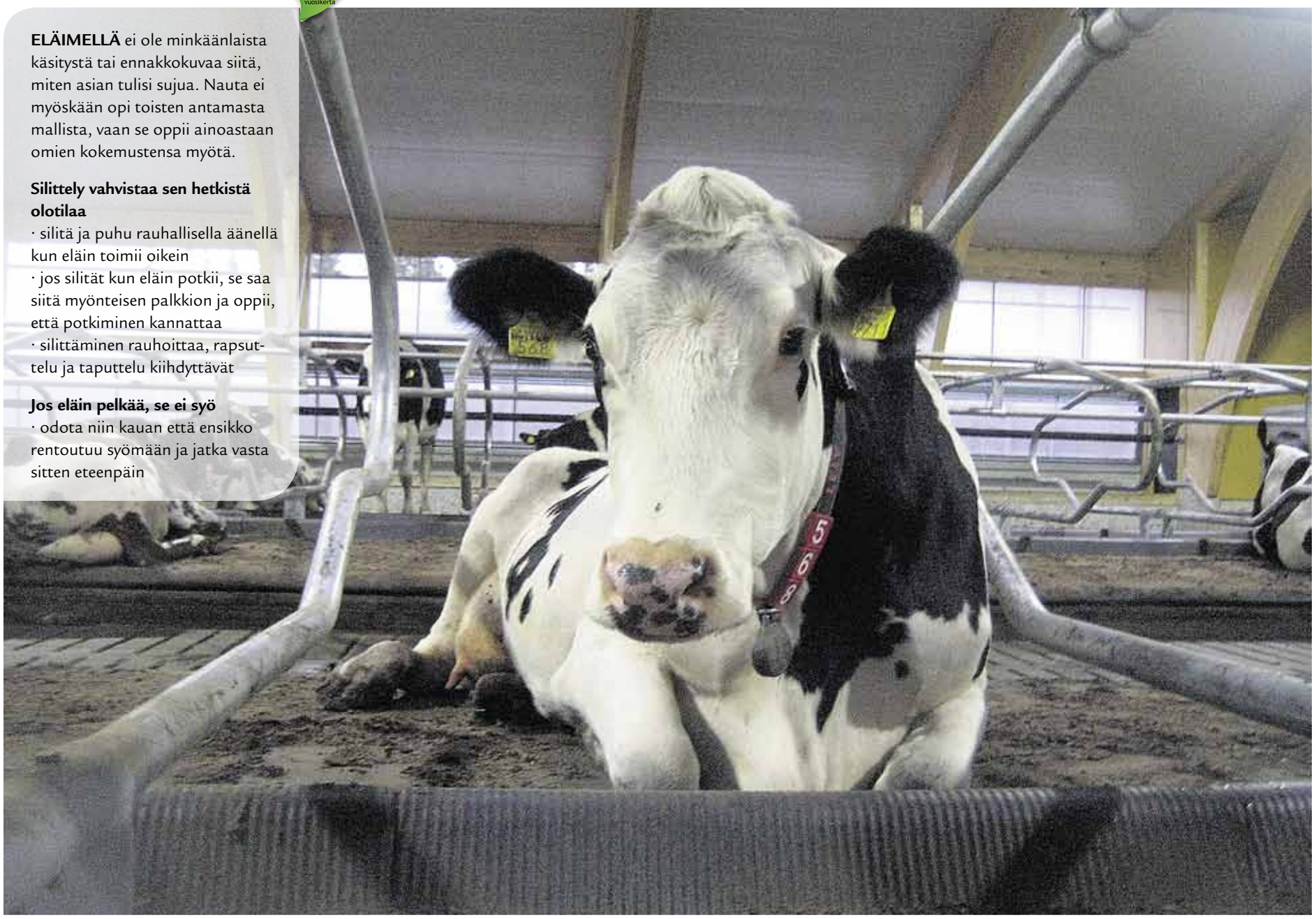

Kuva: Tiina Karlström

Siirrä hieho hyvissä ajoin siihen tuotantoympäristöön, jossa se tulee lypsylehmänä olemaan. Varmista, että se osaa siellä syödä, juoda ja levätä.

Huolehdi myös sorkkien kuntotarkistus ja tarvittavat sorkkahuoltotoimenpiteet.

Hiehon loppusuora ensikosta lehmäksi

Hiehokasvatuksen ketju alkaa syntymäpäivästä, jonka onnistumisen merkitys on tutkimusten ja kokemusten myötä osoittautunut merkittäväksi. Loppusuora terveen, helppohoitoisen ja tuottavan lypsylehmän uralle tehdään valmentautumisen kautta.

Vaikka karjanomistajalle kyseessä olisi sadas tuotantoon valmennettava ensikko, kyse on ensikolle ensimmäisestä kerrasta. Sillä ole ennakkokäsitystä siitä, miltä karjanomistajan haluaman lopputuloksen pitäisi näyttää ja tuntua. Myös fyysisestikin sen elimistössä tapahtuu poikimisen aikaan melkoinen määrä muutoksia. Nuorella eläimellä on paljon opittavaa ennen ensimmäistä tuotantovuottaan. Sekä työteknisestä että taloudellisesta näkökulmasta hiehon kasvatukseen kannattaa panostaa.

Ihanan kallista – hieholaskurin kertomaa

Maidontuotantoyrityksessä hiehojen keskimääräisellä poikimaiällä on suuri taloudellinen merkitys. Ennen ensimmäistä poikimista uudistuskarja on taloudellinen investointi ja kuluerä. Mitä pidemmäksi tuo ajanjakso venyy sitä enemmän tuotantopanoksia kuluu ilman tulon muodostuksia.

Lontoolaisen Royal Veterinary Collegen Farmers Weekly -julkaisun mukaan hiehojen maitotuotokseen poikimaikää enemmän vaikuttavat karjojen väliset erot geneettisessä tasossa ja karjaosaamisessa. Tässäkin tutkimuksessa päädyttiin silti tulokseen, että poikiminen 23-25 kuukauden iässä antoi parhaimman taloudellisen lopputuloksen. Aikaisemmin poikineet lypsivät korkeammat elinikäistuotokset, sillä eläimet kasvattivat tuotantoaan elinkaaren molemmista päistä, poikivat nuorempina ja kestivät pidempään. Amerikkalaisen tutkimuksen perusteella lehmävasikoita poikimisessaan tuottaneet hiehot ja lehmät lypsivät korkeampia maitotuotoksia kuin sonnivasikoita synnyttäneet. Tanskalaisessa samalla tavoin toteutetussa tutkimuksessa todettiin, että vasikan sukupuolella taas ei ollut vaikutusta emän maitotuotokseen.

Fyysinen valmentautuminen

Ulkomailla ensikosta puhutaan usein nimellä ”heifer in milk” eli lypsyssä oleva hieho. Vasta toisella poikimisella eläimestä tulee lehmä. Opetteluvaiheesta on siis kyse koko ensikkokauden ajan. Valmennusjakso alkaa 23 kuukauden iässä ja se päättyy meijerikelpoisen maidon lypsyyn. Kun tässä jaksossa

	KA-syönti kg/päivä	Energiaa MJ/pv	OIV g/kg ka	Ca g/kg ka
kantava hieho	12	100	70	5
valmennettava hieho 3 vkoa ennen poikimista	12	110	85	5
ensikko 30 kg maitoa	20	220	97	6

Hiehon ravintoainetarve ensimmäisen poikimisen yhteydessä

	toteutunut poikimaikä 26 kk	optimaalinen poikimaikä 24 kk
ensikoiden lukumäärä/vuosi	5	5
ensikoiden tuotos 12 kk	8000	8000
meijerimaidon hinta €/l	0,45	0,45
maitotulojen erotus		698 €/ensikko 3492 €/ensikkoryhmä

Esimerkki ProAgria Hieholaskurista

onnistutaan hyvin, valmentautuu eläin yhteen asiaan kerrallaan. Silloin poikimiseen ei liity muita painetta aiheuttavia tekijöitä. Kun ensimmäisen lypsyn aika koittaa, on eläimen mielentila rauhallinen ja levollinen. Silloin myös sen oppimiskyky on suurimmillaan. Kun eläintä opettava ihminen on rauhallinen ja pystyy opastamaan ensikertalaista oikein, sujuu uuden oppiminen myönteisessä ilmapiirissä. Näin haluttu oppi menee muutaman onnistuneen toiston jälkeen nopeasti ja pysyvästi pitkäkestoiseen muistiin.

Jos homma ei sujukaan, se ei estä eläintä oppimista. Se oppii kyllä, mutta ihmisen näkökulmasta väärin. Potkivalle ja hankalalle ensikolle on perinteisesti monenlaista keinoa, ja ne johtavat haluttuun lopputulokseen ennemmin tai myöhemmin. Epäonnistumisiakin sattuu ja silloin joudutaan tekemään kallis poistopäätös. Hiehokasvatuksen lunastuksen aikaan jalostukseen satsattujen panosten odotukset ovat korkealla ja ennen aikaisen poiston pettymykset suuria. Ennenaikaisen ja harmillisen poiston taloudellisista menetyksistä puhumattakaan.

Hiehon opetuksessa käytettäviä pakko- ja rankaisukeinoja löytyy paljon. Mutta kuinka paljon meillä on uutta opettelevan eläimen kehumis- ja kannustamiskeinoja? Jos 20 viimeisintä ensikkoa oli helppo opettaa, mutta tämä yksi on hankala, niin mistä se johtuu? Usein 20 % eläimistä aiheuttaa 80 % työmäärästä.

Valmennusjakso antaa aikaa oppimiseen

Anna hieholle mahdollisuus uusien olosuhteiden opiskeluun hyvissä ajoin. Mitä arempi ja varovaisempi eläin on, sitä enemmän se tarvitsee aikaa. Kun nuorkarjan parissa on oltu, tunnistetaan yksilöiden persoonat parhaiten ja tulevaan pystytään valmistautumaan paremmin. Nuorten eläinten kanssa vietetty aika ei mene hukkaan ja luottamus kasvaa molemmin puolin.

Pikkuvasikoiden kanssa Hollannissa käytetty slogan ”yksi muutos viikossa” ei ole haitaksi ensikoillekaan. Jokainen eläin oppii asiat itse. Tutkimuksissa on todettu, että naudat eivät opi katsomalla muita, vaan jokainen oppii omista kokemuksistaan. Siksi karjanomistajan kannattaa olla tietoinen kunkin ryhmän yksilöistä ja niiden todellisesta oppimis- ja osaamistasosta. Näin varmistetaan onnistuminen.

Hankalia hiehoja ei ole

Siirrä hieho hyvissä ajoin siihen tuotantoympäristöön, jossa se tulee lypsylehmänä olemaan. Varmista, että se osaa siellä syödä, juoda ja levätä. Huolehdi myös sorkkien kuntotarkistus ja tarvittavat sorkkahuoltotoimenpiteet. Turvaa rauhallinen poikimistapahtuma ja vie vasikka syntymän jälkeen pian pois, ettei hieho ehdi leimaantua ja kiintyä siihen. Pyyhi vasikka heinätukolla. Vie vasikka ruokintapöydän lähettyviltä pois ja jätä heinätukko ruokintapöydälle. Näin saat poikineen eläimen mielenkiinnon suuntautumaan oikeaan kohteeseen.

Ensimmäinen kertaa jää mieleen

Ensimmäinen lypsy on maidontuotantoon tarkoitetulle eläimelle tärkeä tapahtuma. Varmista, että ensikko onnistuu siinä. Palkitse silityksellä, rauhoittavalla ja rohkaisevalla äänellä sekä herkkurehulla, kun eläin toimii tilanteessa oikein. Lopeta silitys ja palkkion antaminen heti kun eläin toimii ei-toivotulla tavalla. Pysy itse rauhallisena.

Älä koskaan lyö pelkäävää eläintä. Eläin ei toimi tahallaan väärin tai hankalasti. Se reagoi ainoastaan sen hetkiseen tilanteeseen sille oikeimmalta tuntuvalla tavalla. Jos lypsykoneen ääni sitä pelottaa, se yrittää omilla keinoillaan siitä viestiä. Anna siis aikaa pelkäävälle eläimelle. Eläimen rentoutumista odotellessa on aikaa miettiä sitä, kuinka seuraavaksi poikivan eläimen kanssa tulisi menetellä, että tilanteen toistumiselta vältyttäisiin. Jokaisen eläimen kanssa on käytettävä se aika, jonka se oppimiseen tarvitsee. Ihminen voi osaamisellaan tätä aikaa lyhentää.

Hiehon tunnutusruokinta

Tunnutus tarkoittaa hiehon ruoansulatusjärjestelmän valmentamista tulevaan maidontuotantoon. Energiantarve lopputiineysjaksolla on pieni, mutta syötävää pitää olla koko ajan. Matalaenerginen, maittava rehu aktivoi syöntiä. Aktiivinen syönti on lypsylehmälle tärkeä ominaisuus. Pötsimikrobikanta muuttuu vasta kun ravintoainetilanne pötsissä muuttuu. Siksi mikrobilajistoa kannattaa herätellä iskuvalmiiksi, koska hiehon ravintoaineiden tarve muuttuu selkeästi maidontuotannon alkaessa.

Kolmessa viikossa eläin ei liho merkittävästi, joten yliruokinnan riski on valmennusvaiheessa varsin pieni. Oikea ja tasapainoinen ruokinta kannattaa suunnitella tilan rehustuslogistiikka huomioiden. Yhtä ja oikeaa tapaa ei ole, vaihtoehtoja onnistuneeseen lopputulokseen löytyy. Niitä kannattaa oman asiantuntijan kanssa yhdessä laskea ja pohtia.

Poikimisen jälkeen ensikon rehustusta vahvennetaan eläimen kunnon ja syönnin mukaan. Ne pysyvät hyvinä helpoimmin silloin, kun eläimellä on hyvin tilaa syömiseen eikä sen tarvitse kriittisessä vaiheessa opetella uusia asioita. Rehu ja vesi löytyvät helposti, ja lepoon ja makuulla märehtimiseen löytyy hyvin tilaa. Kun kahdesti päivässä tapahtuva lypsy tapahtuu sujuvasti ja ilman pelkoa, suuntautuu rehun energia mahdollisimman tehokkaasti maidontuotantoon. Nämä tekijät yhdessä turvaavat myös onnistuneen uuden tiineyden.

TIINA KARLSTRÖM
ProAgria Huippuosaaja,
lypsykarjan ruokinta, terveys
ja hyvinvointi

Kuva: Anna-Riitta Leinonen

Hiehopienryhmissä keskustelut ovat vilkkaita ja niissä jaetaan kokemuksia hyvistä ja huonoista tavoista toimia. Havainnoista keskustelemassa Irma Eskola, Päivi Ainali, Katariina Oja ja Sari Hihnala.

Havaintoja hiehoista

Hiehopienryhmiin osallistui 25 tilaa, jotka on jaettu kolmeen ryhmään. Kaikille tiloille tehtiin tilakäynti, jossa selvitettiin tilan lähtötilanne nuorkarjan osalta. Tilakäyntejä tekivät ProAgria Keski-Pohjanmaan maidontuotannon asiantuntijat. Kaikilla tiloilla oli paljon hyviä hiehojen kasvatuskäytäntöjä. Jokaiselta tilalta löytyy myös kehittämisen paikkoja.

Hienoryhmillä on viisi teemoitettua lähipäivää. Ensimmäisenä päivänä mietimme tilakohtaiset tavoitteet, jotka löytyivät tilan omiin tunnuslukuihin perehtymällä. Päätavoite oli saa hyvä vasikka. Päivään kuului havaintojen tekeminen jonkun ryhmäläisen navetalla. Navettakäynnit saivat paljon kiitosta. Viljelijät eivät juuri vieraile toisten navetoissa muulloin kuin navetta-avajaisissa. Toisen työmaahan ja toimintatappoihin tutustuminen on avartavaa ja ajatuksia herättävää. Oman navetan ovien avaaminen kollegoille vaatii rohkeutta, mutta samalla saa paljon hyviä vinkkejä omaan aherrukseen.

Vasikan hoito tarkkaa

Pienet vasikat ovat herkkiä. Ne myös palkitsevat hyvän hoidon. Tyytyväiset, hiljaiset vasikat ovat miellyttäviä hoidettavia. Vasikoiden juotto on kehittynyt aimo harppauksin eteenpäin. Juomaa annetaan huomattavasti reilummin kuin ennen. Kunnolla juotettu vasikka voi hyvin, eivätkä ripulit ole lisääntyneet. Hiehot kasvavatkin sen vuoksi hyvin. Siemennyksiä uskaltaa aloittaa ajoissa. Siemennyskokoisten hiehojen rinnanympäryksen mitta on 165 cm. Silloin hiehot poikivat 24 kk iässä eikä poikimavaikeuksia ole eläimen koon takia odotettavissa. Kaikki mukana olevat tilat saavat nuorkarjan kasvukäyrän, josta selviää kuinka oman tilan hiehot kasvavat tavoitteisiin verrattuna.

Ylimääräisistä hiehoista ylimääräisiä kustannuksia

Seuraavan lähipäivän aiheina on hiehokasvatuksen kannattavuus. Päivässä käydään läpi vasikan ja hiehon kasvatuksen kustannukset sekä hiehokasvatuksen ulkoistuksen kannattavuus talousjohtamisen asiantuntija **Erkki Laiteen** johdattamana. Päivän antina laskemme tilakohtaisia eurohyötyjä poikima-ajan ja tuotosten suhteesta. Näyttää siltä, että hiehoautomaatti toimii vielä yleisesti. Monella tilalla pidetään ylimääräisiä hiehoja, joten tämäkin aihe käsitellään talouspäivässä.

Tuotanto kuntoon

Ummessaoloajasta, poikimisesta ja vasikan ensimmäisistä viikoista kertoo eläinlääkäri **Seija Perasto**. Hänen asiantuntemuksensa on ryhmäläisten käytettävissä parina päivänä. Laatulehmien rehustukseen, nuorkarjan ruokintaan, olosuhteisiin ja hoitoon perehdytään maidontuotannon huippuosaaja **Minna Norismaan** kanssa. Havainnoimme näissä päivissä myös navetoissa. Viimeisissä lähipäivissä pureudumme oman hiehoprosessin kehittämiseen. Mietimme kuinka saamme tavoitteista totta ja kokonaisuuden hallintaan. Päivässä on mukana Faban edustaja.

Sari Hihnala

Maidontuotannon asiantuntija

Kuvat: Anna-Riitta Leinonen

Tautisulku tarkoittaa, että penkki erottaa puhtaan alueen, josta mennään tuotantotilaan tilan suojavaatteissa ja kengissä.

Tautisuojaa tilasi

Taudinaiheuttajat saattavat kulkeutua tuotantotiloihin mahdollisesti ostoeläinten, vierailijoiden, rehujen, kuivikkeiden, jyrsijöiden, lintujen laidunkontaktien sekä teuras- ja välitysautojen mukana. Suurimmalla todennäköisyydellä eläinten mukana leviäviä tauteja ovat tartunnalliset sorkkasairaudet, uudet utaretulehdustartunnat, pälvisilsa, virusperäiset hengitystietulehdukset ja ripulitartunnat sekä myös salmonella, mikäli siirrettävien eläinten salmonellatutkimuksista ei ole huolehdittu.

Ulosteperäisten tartuntatautien leviämistä tuotantoyksikköön voidaan ennaltaehkäistä hyvällä rehu-, ruokinta- ja juomaveden hygienialla. Rehujen alkuperä varmistetaan hankkimalla tuontirehut ja rehuaineet ETT:n positiivilistalla olevilta rehualan yrityksiltä. Riskitekijöitä ovat puutteellinen rehuvarastojen suojaus linnuilta ja jyrsijöiltä, huonot rehuntekoolosuhteet, huonosti hapotettu rehu (pH yli 5,2), karjanlannan levittäminen suoraan nurmen pintaan sekä rehujen pilaantuminen varastoinnin aikana. Hyvään ruokintahygieniaan kuuluvat rehun, lannan ja eläinten kulkureittien erillään pito sekä ruokinta- ja juoma-astioiden puhtaus. Ruokintakaluston ja rehuvarastojen puhtaanapito on myös tärkeää. Tuotantotilojen yleinen siisteys ja hyvä hygienia ovat perusasioita, joista pitää huolehtia.

Anna-Riitta Leinonen

Maidontuotannon erityisasiantuntija

Tuottaja voi itse vaikuttaa eläintensä terveyteen ja vähentää riskiä tarttuvien eläintautien leviämisestä tilalle, tilan sisällä ja tilalta eteenpäin. Seuraavat ETT:n suosittelemat toimintatavat eivät maksa paljon, mutta voivat estää tilan talouden ja eläinten hyvinvoinnin kannalta kohtalokkaiden eläintautien leviämisen.

Eläinliikenne

Tilalle tulevat eläimet
Keskity yhteen tuotantomuotoon, koska eri eläinlajit, eri-ikäiset eläimet sekä vilkas eläinliikenne lisäävät tautiriskejä.

Eläimet kotimaasta
Vaadi aina todistus lähtökarjan terveydentilasta (ETU-Nautakarjan terveystodistus). Edellytä, että tilallesi tulevat naudat on tutkittu salmonellan varalta kielteisin tuloksin kahden kuukauden sisällä ennen siirtoa.

Tilalta lähtevät eläimet
Ota pitoon myytävistä eläimistä salmonellanäytteet ja tilaa eläinlääkäriltäsi ETU-Nautakarjan terveystodistus. Jos karjassa on esiintynyt tarttuvien tautien oireita, älä myy eläimiä pitoon ennen kuin vähintään 4 viikkoa on kulunut oireiden häviämisestä. Tuo eläimet itse ulos navetasta tai järjestä oven läheisyyteen lastaustila lähteville eläimille. Tarjoa eläinkuljettajille suojavaatetus ja jalkineet sekä mahdollisuus käsien ja saappaiden pesuun.

Rehut

Huolehdi rehuja ostaessasi, että tuontirehut ja -rehuaineet on valmistettu tai tuotu ETT:n positiivilistan yrityksissä. Jos tuot itse maahan rehua tai rehuaineita, varmista, että tuontierä tutkitaan Suomessa salmonellan varalta ennen käyttöönottoa. Säilytä tutkimustodistus. Huolehdi, ettei eläinten ulosteita pääse rehuun tai juomaveteen. Huomioi erityisesti, ettei linnuille ole istumapaikkoja rehuvarastoissa ja ruokintapaikoilla.

Ajoneuvoliikenne

Ilmoita aina tarttuvan taudin oireista meijerille, teurastamolle, seminologipäivystykseen, koneurakoitsijalle ja yhteiskoneiden käyttäjille, jotta tilanne voidaan ottaa huomioon ajo- ja työjärjestyksen suunnittelussa.

Henkilöliikenne

Järjestä eläintilojen sisäänkäyntiin tautisulku**,** jonka kautta kaikkien on kuljettava. Tarjoa kävijöille puhdas suojavaatetus ja saappaat. Lyhyelle käynnille jalkinesuojat. Varaa työvälineitä varten esim. sanomalehdellä suojattu työtaso. Järjestä mahdollisuus käsien, jalkineiden ja työvälineiden pesuun. Mikäli karjassa on tarttuvaa ripulia ja/tai voimakkaita yskänoireita, päästä tilallesi vain pakolliset kävijät.

Kontaktit ulkomaille

Ulkomaan matkat
Älä mene kotimaassa eläintiloihin ennen kuin eläinkontaktista ulkomailla on kulunut vähintään 48 tuntia. Sauno kotiin palattuasi, pese matkalla käytetyt vaatteet ja desinfioi kengät.

Ulkomaiset vierailijat ja työntekijät
Myös tilallasi käyviä ulkomaisia vierailijoita koskee sama 48 tunnin sääntö sekä suojavaateohje. Ulkomaiset työntekijät eivät saa tuoda kotimaastaan eväitä tuotantotiloihin. Mikäli työntekijöilläsi on kotimaassaan eläinkontakteja, päästä heidät töihin aikaisintaan 48 tunnin kuluttua kontaktista.

Muut kotieläimet ja haittaeläimet
Muiden kotieläinten paikka ei ole tuotantoeläintiloissa. Pidä kissoja vain kohtuullinen määrä hiirien ja rottien hävittämiseksi. Älä päästä mitään eläimiä maitohuoneeseen! Torju jyrsijöitä ja kärpäsiä säännöllisesti.

Tartuntaketjun katkaisu, tartuntapaineen lasku
Huolehdi tuotantotilojen yleisestä hygieniasta. Sopiva väljyys laskee tartuntapainetta. Ryhmittele lypsylehmät utareterveystilanteen mukaan. Järjestä vasikat ikäryhmittäin ja siirrä koko ryhmä kerrallaan. Pese ja tarvittaessa desinfioi karsinat ryhmien välillä. Yhdensuuntainen eläinvirta vähentää tartuntojen leviämistä vanhemmista nuorempiin. Yli 50 lehmän karjoissa suositellaan nuorkarjalle, erityisesti vasikoille, erillisiä tiloja. Jaa lihantuotantoyksikkösi osastoihin, jotka täytät ja tyhjennät kerralla. Pese ja desinfioi osastot erien välillä.

Eläinten vastustuskyvyn lisääminen

Tarjoa mahdollisuuksia lajille ominaiseen käyttäytymiseen sekä olosuhteet, joihin eläin pystyy helposti sopeutumaan. Ruoki eläimiä tuotantovaiheen mukaisesti ja huolehdi riittävästä veden saannista. Tarkkaile eläintesi käyttäytymistä, kehitä karjasilmääsi ja reagoi merkkeihin, jotka kertovat eläinten mahdollisesti kokemasta stressistä.

Salmonellan tautiseuranta

Salmonellan osalta teurastamon omavalvonta kattaa perustason, joka on käynnissä jatkuvasti koko maassa. Eläinvälitystoiminnan omavalvonnassa teuras- ja välitysautokartoitusta käytetään säännöllisesti ja alueellisesti kohdistettuna riskialueille. Tilatason salmonellatutkimusta suositellaan ottavaksi ainakin kerran. Muutamassa vasikkakasvattamossa todettujen toistuvien salmonellalöydösten takia on pohdittu, otetaanko uudelleen käyttöön noin kymmenen vuoden takainen vaatimus välitysvasikoita myyvien lypsykarjatilojen vuosittaisista salmonellatutkimuksista ainakin alueella, jossa salmonellatartuntoja näyttää esiintyvän eniten. Nasevan kansallisen tason sekä eläinten hyvinvointikorvauksen säännöt edellyttävät kerran vuodessa tehtävää osastokohtaista salmonellatutkimusta tiloilta, jotka myyvät tilalle tuotuja vasikoita jatkokasvatukseen muille tiloille.

Salmonellatutkimukset eläinkaupan yhteydessä tulee tehdä salmonellavakuutuksen suojeluohjeiden mukaisesti sekä aina positiivisen teuras- tai välitysautolöydöksen tai kliinisen epäilyn perusteella. Salmonellatutkimusta varten tarvitaan yksilö- tai ryhmäkohtaiset (max. 20 eläintä) ulostenäytteet kaikista tilan eläimistä.

Eläintautien torjuntayhdistys ETTn nettisivuilta löytyvät selkeät ohjeet nautatilojen tautiriskien hallintaan: www.ett.fi/ohjeet.

OLLI RUOHO
Asiantuntijaeläinlääkäri, ETT ry

Salmonellanäytteen otto-ohje

Tutkimuksia varten otetaan sekä kokoomanäyte että yhteislantanäytteet

Kokoomanäyte

Näyte kerätään lietelannan pumppauskaivosta tai muusta vastaavasta kohdasta, joka on ollut kosketuksissa kaikkien eläinten lantaan. Näytteeseen pyritään saamaan erityisesti pumppauskaivon tai lantakanaalien seinämillä olevia roiskeita. Lantaa kerätään yhteensä runsas kourallinen, se sekoitetaan hyvin ja laitetaan tiiviiseen pakasterasiaan tai vastaavaan. Näytteeseen lisätään tarvittaessa vettä sekoittamisen helpottamiseksi. Jos eläimiä on useammalla lantalinjalla, otetaan erillinen näyte jokaisesta linjasta.

Pussin sisältö sekoitetaan huolellisesti puristelemalla pussia ulkoapäin. Pussiin voidaan lisätä tarvittaessa vettä sekoittamisen helpottamiseksi.

Pussin nurkkaan leikataan reikä ja lantaa puristetaan noin ½ dl näytepurkkiin. Purkki suljetaan tiiviisti ja merkitään juoksevalla numeroinnilla. Kukin purkki suljetaan erikseen tiiviiseen muovipussiin.

Jos eläimiä on useammassa eri osastossa, on jokaisesta osastosta otettava vähintään yksi 20 eläimen yhteisnäyte. Jos osastossa on eläimiä alle 20, otetaan yhteisnäytteeseen yksi ulostenäyte jokaista eläintä kohti.

Mikäli karjassa on ripuloivia eläimiä, otetaan ulostenäytteet ensisijaisesti niiltä. Näytteenoton aikana ja sen jälkeen huolehditaan hyvästä työskentely- ja käsihygieniasta.

Näytteitä seuraava lähete täytetään huolellisesti. Lähetteeseen merkitään, kuinka monen eläimen ulostetta kukin näyte sisältää ja miltä eläinryhmältä se on otettu. Lähete pakataan vesitiiviisti näytepakkauksen sisään toimitettavaksi laboratorioon.

Näytteet pyritään ottamaan alkuviikosta ja lähettämään samana päivänä tilan valitsemaan laboratorioon.

Yhteislantanäytteet

Jokaista tutkittavaa eläintä kohden otetaan noin ruokalusikallinen tuoretta ulostetta vahvaa muovia olevaan pakastepussiin. Yhteen pussiin kerätään ulostetta enintään 20 eläimeltä. Ulostenäytteen voi ottaa peräsuolesta tai lattialta. Karsinoissa olevien eläinten osalta voidaan lattian eri kohdista kerätä tarvittava määrä ulostenäytteitä. Näytteiden kuulumista eri eläimille ei ole tarpeen varmistaa.

Näytemäärä:

Alle 40 naudan karjat: 1 yhteisnäyte / 20 eläintä.
40–200 naudan karjat: 2 yhteisnäytettä karjan nuorimmista tai vastapoikineista 40 eläimestä.
Seuraavista 160 eläimestä otetaan yksi 20 eläimen yhteisnäyte alkavaa 40 eläintä kohti.
Yli 200 naudan karjat: 2 yhteisnäytettä karjan nuorimmista tai vastapoikineista 40 eläimestä.
Seuraavista 160 eläimestä otetaan yksi 20 eläimen yhteisnäyte alkavaa 40 eläintä kohti.
Yli 200 eläimen osalta kerätään yksi 20 eläimen yhteisnäyte alkavaa 100 eläintä kohti.

Kysy tarjousta!
ALAVUDEN RYPSIPURISTE
- Korkea E-vitamiinipitoisuus
- Maittava ja lypsättävä
- Laatulihaa ja hyviä kasvutuloksia
- Rakeinen, holvaamaton
- Irtotoimituksena / suursäkeissä
- Meiltä myös rehuöljyä
Alavuden Öljynpuristamo oy
Järviluomantie 24, ALAVUS, p. 06-511 3776, 040-189 5530
www.alavudenoljynpuristamo.fi aton@nic.fi

Etsimme uusia tärkkelysperunan
sopimusviljelijöitä!
Evijärven Peruna on perunatärkkelystä jalostava laitos Evijärvellä. Markkinoiden kasvaessa haemme uusia tärkkelysperunan sopimusviljelijöitä tuleville satokausille.
Ota yhteyttä, saat lisätietoja: Tj. Jorma Mäkelä
puh: 040 511 1343, email: jorma.makela@evipe.com
Evijärven Peruna Oy
Tuottajien oma laitos!
Anttikoskentie 201, 62500 EVIJÄRVI
(06) 7653 119, 7653 161
www.evipe.com

Ympäristötukiin tulossa monia muutoksia

Lisätietoja tukimuutoksista ProAgrian Infopuurotilaisuuksissa

Peltojen talviaikaista kasvipeitteisyyttä koskevasta toimenpiteestä maksetaan ympäristökorvausta. Kaikki Keski-Pohjanmaan kunnat eivät ole kohdentamisalueella.

kasvipeitteisyys %	kohdentamisalue €/ha	muu alue €/ha
20	4	4
40	18	9
60	36	11
80	54	–

Kuva: Jari Tikkanen

Kerääjäkasvilohkotoimenpiteen korvaus on 100 €/ha. Suojaviljaan perustettu säilörehunurmi kannattaa ilmoittaa kerääjäkasviksi. Kuvassa yksivuotinen italianraiheinä ohran jälkeen 27.10.2014.

Ympäristökorvausjärjestelmä tuo muutoksia viljelyyn

Keväällä 2015 alkaa uusi ympäristökorvausjärjestelmä. Se tulee nykyisen ympäristötuen tilalle. Uusi ympäristökorvausjärjestelmä sisältää ympäristösitoumuksen ja ympäristösopimukset. Ympäristösitoumus sisältää tilakohtaiset ja lohkokohtaiset toimenpiteet. Ympäristösopimukset korvaavat entiset erityisympäristötukisopimukset.

Ravinteiden tasapainoinen käyttö on ympäristösitoumuksen tilakohtainen toimenpide. Se koskee kaikkia lohkoja ja se on myös edellytyksenä lohkokohtaisten toimenpiteiden valinnalle. Ravinteiden tasapainoinen käyttö -ympäristösitoumuksen toimenpiteeseen kuuluvat viljavuustutkimusten ja lohkokohtaisten muistiinpanojen laatiminen sekä suojakaistojen ja monimuotoisuuskaistojen perustaminen. Toimenpiteeseen kuuluu myös pakollinen koulutus ympäristökorvauksesta. Typpi- ja fosforilannoitus on toteutettava lohkokohtaisesti kasvin, maan viljavuuden ja satotason perusteella. Tilakohtaiseen toimenpiteeseen sisältyy yhden päivän koulutus ympäristökorvausjärjestelmästä. Koulutus voidaan suorittaa myös sähköisesti. Koulutus on suoritettava ennen sitoumuksen alkua tai kahden ensimmäisen sitoumusvuoden aikana.

Viljavuusnäytteissä muutoksia

Lohkoilla, jotka ovat alle 0,5 hehtaarin suuruisia, voidaan käyttää samaa viljavuusnäytettä kuin viereisellä lohkolla. Viereisellä lohkolla tarkoitetaan lohkoa, jolla on yhteistä rajaviivaa lohkon kanssa tai lohkoja erottaa tie tai oja. Alle 0,5 hehtaarin yksittäisiltä peruslohkoilta on otettava näyte tai käytettävä typpilannoituksessa runsasmultaisten maiden arvoja ja fosforilannoituksessa hyvän viljavuusluokan mukaisia arvoja.

Lohkomuistiinpanot ovat edelleen osa ympäristösitoumusta. Typen osalta uudessa järjestelmässä lannoitustaso määräytyy maan multavuuden mukaan. Tähän saakka typen lannoitustaso on määräytynyt kolmen maalajiryhmän mukaan. Viljavuustutkimusten multavuuden merkitys korostuu.

Lannan käyttö vaikeutuu fosforin tiukennuksen vuoksi

Lannan kokonaisfosforista huomioidaan 100 % ja turkislannan 60 %. Karjanlannan ravinteet lasketaan lannoituksessa lanta-analyysin tai jossakin vaiheessa julkistettavan niitraattiasetuksen taulukoiden mukaan. Karjanlannan fosforipoikkeusta voidaan käyttää uudessa järjestelmässä viljavuusluokassa hyvä ja siitä alemmissa luokissa. Fosforipoikkeusta voidaan käyttää ainoastaan oman tilan lannan osalta. Uudessa ympäristösitoumuksessa jo korkea fosforin viljavuusluokka tekee lannan käytön mahdottomaksi. Tämä saattaa heikentää lannan luovuttamista naapureille, koska vastaanottavalla tilalla ei enää vaikuttaisi olevan karjanlantapoikkeusta. Lantaa vastaanottavan tilan on otettava huomioon tämä fosforitulkinta.

Lohkokohtaisia toimenpiteitä paljon

Uusi mielenkiintoinen lohkotoimenpide on peltoluonnon monimuotoisuuteen liittyvät kerääjäkasvit. Kevätviljan puinnin jälkeen italian raiheinäkasvustosta saa 100 €/ha lohkokohtaista korvausta. Peltojen talviaikainen kasvipeitteisyys -toimenpiteessä pidetään pellot kohdentamisalueella 20, 40, 60 tai 80 prosenttia maatilan korvauskelpoisten peruslohkojen yhteismäärästä kasvukauden ulkopuolella kasvipeitteisenä. Kasvusto pitää olla kasvavaa kasvia tai kasvin sänkeä. Kohdentamisalueen ulkopuolella 20 % kasvipeiteisyys täytyy myös kevennetyllä muokkauksella. Keski-Pohjanmaalla on muutama kunta kohdentamisalueen ulkopuolella.

Ympäristökorvausjärjestelmään sisältyy ympäristösopimuksia

Ympäristösitoumuksia tehdään kosteikkojen hoitoon, maatalousluonnon monimuotoisuuden ja maiseman hoitoon, kurki-, hanhi- ja joutsenpelloille ja alkuperäisrotujen kasvattamiseen. Vanhat 2011 tai myöhemmin tehdyt ympäristö-

tuen erityistukisopimukset päätetään keväällä 2015 ilman takaisinperintää. Viljelijä voi halutessaan sitoutua noudattamaan uudistuvan ympäristökorvauksen vastaavaa toimenpidettä päätukihaussa 2015. Vuonna 2010 tai aikaisemmin tehdyt sopimukset jatkuvat ennallaan voimassaolevien sopimusehtojen mukaisesti sopimuskaudenloppuun saakka. Tällöin on tehtävä ympäristösitoumus. Poikkeus on 20-vuotisten sopimusten kohdalla. Tällöin ympäristösitoumusta ei tarvitse tehdä.

Tiedot perustuvat Maaseutuviraston uusimpiin tietoihin. Uuden ympäristösitoumuksen osalta järjestetään koulutuksia syksyn ja tulevan talven aikana. ProAgria Keski-Pohjanmaa järjestää marras- ja joulukuussa Infopuuro-tilaisuuksia eri puolilla maakuntaa. Tilaisuuksissa kerrotaan monen muun asian ohella uudesta ympäristösitoumuksesta. Talven aikana kannattaa pyytää ProAgrian asiantuntijaa käymään. ProAgrialla on työvälineitä tilakohtaisen tarkastelun avuksi, kun mietitään ympäristökorvauksen tilaratkaisuja ja pellonkäytön vaihtoehtoja.

Jari Tikkanen

Luomutuotannon erityisasiantuntija

Jarmo Karhula

Maidon- ja kasvintuotannon asiantuntija

Korvausmäärät	€/ha
Tilakohtaiset toimenpiteet:	
Ravinteiden tasapainoinen käyttö	
• peltoviljelykasvit	54
• puutarhakasvit	200
Lohkokohtaiset toimenpiteet:	
Lietelannan sijoittaminen peltoon	40
Ravinteiden ja orgaanisten aineiden kierrättäminen	40
Vähennetty lannoitus yksivuotisilla puutarhakasveilla	400
Valumavesien hallinta	
• säätösalaojitus	70
• säätökastelu tai kuivatusvesien kierrätys	250
Ympäristönhoitonurmet	
• suojavyöhykenurmet (kohdentamisalue)	500
• suojavyöhykenurmet muulla alueella	450
• monivuotiset ympäristönurmet	50
• luonnonhoitopeltonurmet (kohdentamisalue)	120
• luonnonhoitopeltonurmet muulla alueella	100
Orgaanisen katteen käyttö puutarhakasveilla ja siemenperunalla	
• yksivuotiset puutarhakasvit	300
• monivuotiset puutarhakasvit	500
Peltoluonnon monimuotoisuus	
• viherlannoitusnurmet	54
• kerääjäkasvit	100
• saneerauskasvit	300
• monimuotoisuuspellot	300
Puutarhakasvien vaihtoehtoinen kasvinsuojelu	
• ryhmä 1	500
• ryhmä 2	350

TUKIMUUTOKSET · TUOTOSSEURANNAN MUUTTUMINEN · APUJA TALOUDEN SEURANTAAN

ProAgrian INFOPUUROT

Tervetuloa joulupuurolle!

Tervetuloa kuuntelemaan ja keskustelemaan maaseutuneuvonnan ajankohtaisista asioista ProAgria Keski-Pohjanmaan infopuurolle!

Pe 14.11.2014, klo 11-14, **Toholampi**, kunnantalo
Ke 19.11.2014, klo 11-14, **Lohtaja**, metsästysmaja
Ma 24.11.2014, klo 11-14, **Kaustinen**, kunnantalo
Ma 1.12.2014, klo 11-14, **Kalajoki**, hiihtomaja
Ke 3.12.2014, klo 11-14, **Reisjärvi**, kunnantalo

Kaikki tilaisuudet kestävät klo 11–14 ja niissä on sama ohjelma. Paikalla on ProAgrian maito-, tuki- ja talousasiantuntijoita. Tasatunnein lyhyitä esityksiä ajankohtaisista asioista. Esitysten jälkeen on mahdollista keskustella asiantuntijoidemme kanssa ja tutustua palveluihimme. Koko tilaisuuden ajan tarjolla joulupuuroa!

Tietoiskut jokaisessa tilaisuudessa
n. klo 11 **Maataloustuet muuttuvat 2015 – Tärkeimmät muutokset tilatasolla**
n. klo 12 **Tuotosseuranta uudistuu 2015 – Mikä muuttuu?**
n. klo 13 **Työkalut maatilojen talouden seurantaan ja suunnitteluun**

Tule koko tilaisuuden ajaksi tai vain piipahtamaan yksittäisen esityksen ajaksi puurolle!

Tervetuloa!

Tilaisuudet järjestää ProAgria Keski-Pohjanmaa ry

Tukioikeudet 2015

Tilatukijärjestelmä päättyy vuoden 2014 lopussa. Tilalle tulee vuodesta 2015 alkaen perustuki, joka on pääpiirteissään tilatukea vastaava järjestelmä tukioikeuksineen ja kansallisine varantoineen. Nykyiset tilatuen tukioikeudet muuttuvat perustuen tukioikeuksiksi. Tässä yhteydessä niiden omistus ja hallinta säilyvät ennallaan. Tukioikeuksien siirtämissäädökset kuitenkin muuttuvat. **Vuodesta 2015 lähtien tukioikeuksien omistuksen voi siirtää vain aktiiviviljelijälle.** Maaomistajat, jotka eivät hae tukea, eivät ole aktiiviviljelijöitä.

Vuokramaiden osalta tukioikeuksien omistus ja hallinta on usein vuokralaisella. Näin on esimerkiksi tapauksissa, joissa vuokrasopimus on ollut voimassa vuodesta 2006 lähtien (tukioikeudet vahvistettiin ensimmäisen kerran) eikä tukioikeutta ole siirretty maanomistajalle missään vaiheessa vuokrauksen aikana. **Jos tukioikeuden omistus halutaan siirtää maanomistajalle, siirtopäivän pitää olla vuoden 2014 puolella**. Tukioikeuden siirto voidaan tehdä vain silloin, kun vuokrasopimus on katkolla. Jos tukioikeuden omistus halutaan siirtää voimassa olevan vuokrasopimuksen perusteella, on vuokrasopimus katkaistava molempien osapuolten suostumuksella viimeistään 31.12.2014. Tukioikeuksien siirto tehdään lomakkeella 103A ja 103B, jotka palautetaan kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

Tuki maksetaan tukioikeuden haltijalle

Jos tukioikeuden omistusoikeus siirretään maanomistajalle, tukioikeuksien hallinta kannattaa aina pitää vuokralaisella koko vuokrasopimuksen ajan. Tukioikeuksien on oltava käytössä, jotta ne säilyvät. **Tuki maksetaan aina sille, kenellä on tukioikeuksien hallinta. Tukioikeuksien siirto maanomistajalle ei siis vaikuta tuen maksuun.**

Tarkista vuokrasopimuksen sanamuoto

Tukioikeuksien siirto maanomistajalle ei ole välttämätöntä kaikissa tapauksissa. Vuokrasopimuksessa voi olla maininta, että tukioikeus palautetaan vuokrasopimuksen päätyttyä maanomistajalle tai hänen määräämälleen henkilölle. Tämä lause varmistaa sen, että maanomistajalla on täysi määräysvalta tukioikeuksiin. Vaikka teknisesti ei olisi enää mahdollista palauttaa tukioikeuksien omistajuutta maanomistajalle, niin maanomistaja voi kuitenkin määritellä kenelle tukioikeudet jatkossa siirretään (esim. pellon ostajalle tai seuraavalle vuokralaiselle). Jos vuokrasopimuksessa ei ole mainintaa tukioikeuksien palauttamisesta maanomistajalle tai hänen määräämälleen henkilölle, tämän voi siihen lisätä molempien osapuolten suostumuksella. Tämän vaihtoehdon etuna on se, että vuokrasopimusta ei tarvitse katkaista eikä tukioikeuksien siirtolomakkeita tarvitse erikseen jättää kuntaan.

AILA LUOMA
Toholammin maaseututoimisto

Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmä

Ensi vuoden alussa Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmän palvelutarjonta korvaa nykyisen tilaneuvontajärjestelmän. EUn tukemia neuvontapalveluja saa maatilan ympäristökysymyksiin, kasvinsuojeluun, eläinten hyvinvointi- ja terveysasioihin ja luomutuotantoon sekä integroituun kasvinsuojeluun, ympäristökartoituksiin ja uusien ratkaisujen testaamiseen. Energiasuunnitelmien laadintakin siirtyy uuteen neuvontajärjestelmään. Neuvonnan voi tilata itse hallinnon järjestelmästä tai kysyä suoraan palvelun tarjoajilta. Neuvontaa voi käyttää samasta aihealueesta useamman kerran ohjelmakauden aikana.

Tukipuntari

ProAgrian Tukipuntari löytää parhaat ympäristökorvauksen ratkaisut ja pellon käytön vaihtoehdot. Tukipuntari-työkalu auttaa löytämään tilakohtaisesti toimivimmat ympäristökorvauksen ratkaisut. Se antaa tilakohtaisen kokonaistukimäärän arvion ja vaihtoehdot pellon käytön muodoista.

VIISI FAKTAA
Neuvo 2020 -maatilojen neuvontajärjestelmästä

- Asiantuntijapalveluun on käytettävissä 3500 euroa ohjelmakauden aikana.
- Neuvonta on maksutonta viljelijälle.
- Neuvo 2020 korvaa nykyisen tilaneuvontajärjestelmän.
- Neuvontaa tarjolla vuosina 2015–2020.
- Neuvonta on luottamuksellista ja erillään tarkastuksista.

Hyödynnä ProAgrian asiantuntijoiden osaaminen. Kysy lisää omalta asiantuntijaltasi!

Lisätietoja
Sirkku Koskela, p. 0400 137 124
Jari Tikkanen, p. 0400 162 147
Jarmo Karhula, p. 044 5212 210

www.mavi.fi, www.proagria.fi

- Keskiarvotulos riittää, jos tuotantotaloudellinen osaaminen on erinomaista
- Kunnossa oleva tuotanto, yhteistyö ja nuukuus auttavat tuotantokustannusten alentamisessa

Kuva: Ritva-Liisa Nisula

Lääkettä nykytilaan

Tilan kannattaa heti keskustella pankin kanssa lyhennysten siirtämisestä ainakin vuodella, jopa kahdella, sekä aloittaa toiminnan tehostaminen heti.

Maidontuotannon osaamisvaatimus kiristyy

Tilatasolla tarvitaan toimintatapojen muutosta, jotta maidontuotantokustannus saadaan nykyistä alemmaksi. Ensin tarvitaan pankeilta mukana oloa lyhennyslykkäysten muodossa, jotta päästään kustannusjahtiin, toiseksi tilojen pitää itse muuttaa omaa toimintaansa. Ja kun tila pääsee toimillaan alhaisiin tuotantokustannuksiin, niin on oikea aika investoida tuotannon laajentamiseen.

Maidon hinnan alentuminen aiheuttaa vaatimuksia suomalaiselle maidontuotannolle. Tilatasolla joudutaan tarkkaan miettimään tilan toiminnan tulevaisuutta, koska nyt nähty hinnan lasku ei jää viimeiseksi, sillä maidontuotanto kasvaa Euroopassa kiintiöiden vapauduttua.

Seuraavalla sivulla olevasta taulukosta C2-tukialueen maitotilojen tuloksista v. 2013 käy ilmi, että koon tuplautuessa yrittäjätulo ja kannattavuus eivät tuplaannu. Laajentaminen ei ole oikea vastaus kustannusten alentamiseen, jota todistaa myös meno/liikevaihtosuhteen (%) kasvava kehitys tilakoon kasvaessa. Kaikissa kokoluokissa on mahdollista tuottaa maitoa kannattavasti. Tästä kertoo niin yrittäjätulon kuin kannattavuuskertoimen arvon vaihtelu eri kokoluokkien sisällä. Esimerkiksi kokoluokassa 25–50 le yrittäjätulo on keskimäärin 67 000 e, mutta se vaihtelee 16 000– 117 000 euron välillä (kannattavuuskerroin vastaavasti 0,84, 0,22–1,71).

Toisessa taulukossa kokoluokan 25–50 le aineisto on jaettu osiin eri tunnuslukujen osalta ja perässä on erillisenä sarakkeena keskimääräiset tunnusluvut tiloista, joilla maidon nettokustannus on parasta 20 %:n (parhaat 15 tilaa, maidon nettotuotantokustannus 39 snt/l) tasoa. Tämä jaottelu osoittaa sen, että tälläkin kokoluokalla on mahdollista tuottaa maitoa kannattavasti niin nykyisillä kuin tulevilla tuottajahinnoilla.

Maidon nettotuotantokustannus vaihtelee ko. kokoluokassa 64–39 sentin välillä, eli parhaat tilat tuottavat yli yhden kannattavuuskertoimella maitoa nykyisen maidon hinnan alennuksen jälkeenkin. Ja vaikka hinta alenisi tasolle 37 snt/l (mikä on ennustehinta maidolle vuodesta 2016 lähtien kiintiöiden poistumisen jälkeen), on näiden tilojen kannattavuus edelleen parempi, kuin koko luokan tämän hetkinen keskimääräinen kannattavuus (KK 0,79). Parhaiden tilojen luvuista käy ilmi, että tuotannollisten tunnuslukujen ei tarvitse olla 20 %:n kärjessä, vaan keskiarvoinenkin tuotos riittää, kunhan tuotantotaloudellinen osaaminen (nuukuus) on huippua!

Heikki Ojala

Talousjohtamisen erityisasiantuntija

Keinot maidon tuotantokustannuksen alentamiseen tulevaisuudessa

- Peltoviljelyn tehostaminen, enemmän rehua omalta maalta ja sitä kautta vähemmän ostorehuja. Peltojen kasvukunnosta huolehtiminen.
- Rehustuksen muuttaminen kotoperäisempään suuntaan, eli ostovalkuaisrehun käytön vähentäminen ja hyvälaatuisen kotoisen säilörehun lisääminen. Kun maito on halpaa, ei voi ruokkia kalliisti!
- Hiehojen hyvä hoito vasikasta alkaen ja hiehoautomaatin poisto käyttämällä liharotusiemennyksiä riittävälle osalle karjaa. Olosuhteet tulee laittaa kuntoon myös lehmille.
- Toimintatapojen viilaus, jotta toimin ja tuotan tehokkaammin (l/h, kg/ha) sisältäen tavoiteseurannan ja omien toimien kriittisen arvioinnin, jos tavoitteet eivät toteudu.
- Terve nuukuus, eli kustannustaso muuttuvissa kuluissa on saatava alkamaan 5:lla: menot/liikevaihtosuhde tulee saada nykyisellä maidon hinnalla 50 %:iin.
- Isot investoinnit jäihin. Vain todella kannattavia investointeja voi toteuttaa!
- Yhteistyö niin rehun hankinnassa, peltoviljelyssä kuin konetöissä. Rehua hankitaan läheltä, töitä tehdään yhdessä ja investoinnit ovat vähintään puolitettuja (yhteiskoneet).
- Puolelle tiloista on mahdollista saada tilan talous kuntoon, miksei siis laiteta sitä kuntoon?

Varautuminen maitomarkkinoiden myllerrykseen

Kesällä saatiin hyvä muistutus siitä, että suomalainen maitotila elää jatkossa yhä enemmän markkinatalouden maailmassa ja maitokiintiöjärjestelmän lakkauttaminen vahvistaa sitä entisestään.

Maatalouden harjoittaminen on hitaan pääoman kierron takia hyvin pitkäjänteistä toimintaa ja yksittäisellä tilalla ei voida jäädä murehtimaan maidon hinnanlaskuja, koska siihen ei ole mahdollista vaikuttaa. Tilan toiminta ja investoinnit pitää pystyä toteuttamaan ja suunnittelemaan niin, että oma yritys pärjää myös mahdollisissa laskusuhdanteissa. Laskusuhdanteiden varalle olisi hyvä olla olemassa suunnitelma maksuvalmiuden turvaamisesta tiukkana aikana. Näissä tilanteissa ajan tasalla oleva taloussuunnitelma ja vuosibudjetti ovat hyviä työkaluja.

Taloustietopankin kertomaa

Taloustietopankin aineiston mukaan C2-alueen maitotiloilla ostorehukustannukset olivat keskimäärin 54 846 euroa (13,22 snt/maitolitra), muihin kotieläintarvikkeisiin käytettiin 7 374 euroa, siemennysmenoihin 5 481 euroa, lannoitteisiin 8 669 euroa, urakointipalveluihin 11 744 euroa ja koneiden korjauksiin 16 157 euroa. Luvut kuvaavat aineiston keskiarvoa ja hajonta aineistossa on varmasti melkoinen, kuten se on myös todellisuudessa. Jokaisen tilan kustannuserittely näyttää erilaiselta ja tärkeintä olisikin, että se oma kustannusrakenne olisi tilalla tiedossa. Tuotannon tehostamiskohteet löytyvät helpommin, kun on selvitetty tulosanalyysillä tuotannon kipupisteet.

Strategia ja askelmerkit tulevaisuuteen

Pidemmällä aikavälillä tilalla on enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa tuotannon kiinteisiin kustannuksiin ja nämä tuleekin harkita tarkkaan mahdollisissa tuotannon laajennushankkeissa. Tilan oma strategia pitää olla mietittynä mahdollisimman pitkälle ajalle eteenpäin ja askelmerkit selvänä mielessä. Eri variaatioitahan saa ja pitää olla, kunhan ei vain tyydy ajopuuna ajelehtimaan.

Mitä voi tehdä vuodessa?

Tilan mahdollisuudet vaikuttaa omaan tuotantoonsa vuodessa ovat rajalliset. Rehukalustoon on mahdollisesti investoitu edellisinä vuosina paljonkin pääomaa ja tämän vaihtaminen uuteen tulisi joka tapauksessa kalliimmaksi. Tärkeintä onkin panostaa työn sujuvuuteen, hävikin pienentämiseen, rehun laadun parantamiseen ja määrän kasvattamiseen, jolloin kotoisen rehun yksikkökustannukset pienenevät.

Vuositasolla tilalla voidaan miettiä korvausinvestointien tarpeellisuutta kulloisessakin markkinatilanteessa. Uuden koneen hankintakustannus on vaa'an toisella puolella, kun toisessa vaakakupissa painaa vanhan kaluston taloudellinen käyttöikä, huoltokulut ja ajallisuuskustannus. Korvausinvestoinnit tulisikin miettiä todella tarkkaan ja harkita olisivatko yhteishankinnat mahdollisia niin koneissa kuin tuotantotarvikkeissakin. Pelkkä halu ei riitä investointipäätöksen perusteluksi.

Kuukaudessakin syntyy tulosta

Kuukausitasolla tilan vaikutusvalikoima vain suppenee. Rehut ovat jo siilossa ja niiden laatuun ei voi enää vaikuttaa. Tilan pitää tavoitella taloudellisesti optimaalista ruokintaa, niillä eväillä mitä on. Tarkka ja säännöllinen rehun laadun analysointi kattavilla näytteillä on avain onnistuneeseen ruokintaan. Ruokinnan taloudellista optimia voidaan hakea yhdessä maidontuotannon asiantuntijan kanssa vertailemalla eri dieettien katetta ja tehdä analyysin pohjalta muutoksia tarvittaessa. Vanhoja totuttuja tapoja on hyvä kyseenalaistaa, vaikka aina muutokset eivät johda parempaan tulokseen, tulee silti prosessissa opittua jotakin.

Päivittäiset työt tärkeimmät

Jokapäiväisessä toiminnassa tulisi noudattaa hyviä rutiineja ja tarkkuutta kaikessa tekemisessä. Lehmälle samalla tavalla ja säännöllisesti toimivat rutiinit mahdollistavat hyvän päivärytmin, jolloin aikaa syöntiin ja lepoon jää riittävästi. Yhteisesti sovitut työohjeet ja seurantalistat helpottavat jokapäiväistä työtä ja varmistavat päivittäiset työrutiinit. Myös eri työtapojen vertailu on mielekkäämpää, kun yhteisiä työtapoja muutetaan ja analysoidaan niiden vaikutuksia. Kyky asettaa viikoittaiset ja päivittäiset tekemättömät työt tärkeysjärjestykseen kuuluu olennaisena osana yrittäjän arkeen. Silloin arki rullaa. Menestyvät yrittäjät korostavat aina navettatöiden kiireettömyyttä ja tarkkaa hoitoa onnistumisen takana, mikä takaa maidontuotannon jatkuvuuden myös heikossa markkinatilanteessa.

Ville Karhula

Talousjohtamisen asiantuntija

Ominaisuus	Tiloja	Tulos, jonka on saavuttanut vertailutiloista					Parhaat 20 % tiloista
	kpl	90%	70%	50%	30%	10%	Maitokust.
Tuotanto							
Meijerimaito, l/v	1170	204 994	238 967	274 997	321 999	384 969	350 960
Meijeriin myydyn maidon %-osuus	1059	90	93	94	96	98	95
Keskilehmäluku	1175	26,3	29,3	33,4	38,5	45,1	40,8
Keskituotos, kg/lehmä	1175	7 545	8 483	9 062	9 592	10 335	9 391
Viljelypinta-ala, ha	591	38	51	63	80	108	89
Säilörehusato, kg ka/ha**	102	3 542	5 000	6 000	7 000	8 000	6 526
Rehuviliasato, kg/ha	108	1 782	2 800	3 200	3 500	4 100	
Talous							
Liikevaihto, €/v	74	180 408	218 177	251 851	279 828	353 384	294 168
Liikevaihto/tase, %	74	32	39	44	52	61	54
Menot/liikevaihto, %	74	75	68	61	58	50	60
Yrittäjätulo, €/v	74	35 587	52 542	60 085	79 924	102 683	95 479
Yrittäjäperheen työmäärä, h/v	74	5 898	5 000	4 500	3 700	2 600	3 521
Työtuntiansio, €/h	74	4,16	6,95	10,58	14,53	21,83	24,76
Maatalouden kannattavuuskerroin	74	0,45	0,59	0,79	0,98	1,35	1,42
Maidon nettokustannus, snt/myyty l	74	64	58	53	47	39	39
Ostorehukust. snt/l**	327	14,5	11,2	9,5	7,8	5,7	10,4
Säilörehun tuotantokust., snt/kg ka	22	17,8	13,2	11,3	7,0	3,5	
Rehuviljan tuotantokust., snt/kg	19						
Hyvinvointi							
Keskipoikimakerta	1175	1,93	2,18	2,32	2,52	2,84	2,54

Tehdyt valinnat: Karjakoko, lehmää: 25 – 49,9; EU-tukialue: Tukialue C2

	karjakoko, lehmää				
Ominaisuus	**alle 12,5**	**12,5 – 24,9**	**25 – 49,9**	**50 – 99,9**	**100 – 199,9**
Keskilehmäluku	9,9 5,5 - 12,3	19,1 13,5 - 24,4	34,6 25,6 - 47,2	65,9 51,6 - 91,2	129,6 101,7 - 166,4
Keskituotos, kg/lehmä	7 898 4 912 - 10 595	8 628 6 157 - 10 537	8 940 6 878 - 10 649	9 055 7 258 - 10 773	9 131 7 716 - 10 659
Menot/liikevaihto, %		62 48 - 86	62 48 - 79	66 49 - 83	68 55 - 80
Yrittäjätulo, €/v		43 750 14 525 - 78 634	67 304 16 374 - 116 618	80 168 17 668 - 180 168	154 922 1694 - 353 673
Maatalouden kannattavuuskerroin		0,70 0,22 - 1,33	0,84 0,22 - 1,71	0,80 0,15 - 1,88	1,16 0,01 - 2,85
Maidon nettokustannus, snt/myyty l		58 34 - 83	53 35 - 72	50 34 - 68	46 31 - 57

Tehdyt valinnat: EU-tukialue: Tukialue C2

Tilojen yhteistyöllä ja ennakoinnilla kampitetaan kasvuriskit

Suomalaisessa maidontuotannossa jatkuu voimakas rakennemuutos, jossa tilaluku vähenee ja yrityskoko kasvaa. Tämän ansioista kustannuksia voidaan karsia ja tuottavuutta parantaa. Kasvu tuo mukanaan myös ongelmia, jotka voidaan ratkaista kasvuprosessin huolellisella suunnittelulla, tilojen yhteistyöllä ja lainsäädännöllä.

Suomalaisten maitotilojen merkittävimmät kustannushaitat syntyvät työstä ja koneista. Yksikkökustannuksia voi pienentää kasvattamalla tilakokoa, mikä auttaa hyödyntämään työtä säästäviä teknologioita ja koneiden koko kapasiteettia. Etenkin pienillä tiloilla konekustannusten karsimiseen on haettava keinoja yhteistyöstä ja urakoinnista. MTT selvitti Maitotilojen rakennemuutos hallintaan -hankkeessa, että tilakoon kasvu ja siihen liittyvä uuden tuotantoteknologian käyttöönotto edistää tilojen tuottavuuskehitystä. Kannattavuutta ajatellen tuottavuuden parantaminen on tärkeää etenkin silloin, kun vaikutusmahdollisuudet panosten ja tuotosten hintoihin ovat vähäiset.

Tilusrakenteen heikkeneminen torppaa tehokkuutta

Tilan karjamäärän kasvu vaatii myös peltoalan kasvattamista, mutta lisäpeltoa ei välttämättä ole saatavissa läheltä. Kun etäisyydet pelloilta tilakeskukseen kasvavat, tilan sisäinen liikenne kuluttaa tilan resursseja ja ympäristöä entistä enemmän. Vilja- ja kotieläintilojen yhteistyöllä voidaan ylimääräistä liikennettä vähentää. Yhteistyöllä voidaan saavuttaa myös viljelykiertoon liittyviä hyötyjä, jos viljatila saa kiertoonsa nurmia tai nurmipalkokasveja karjatilan tarpeisiin ja viljan monokulttuuria rikkomaan. Tehokkuutta parantaisi sekä lohkokokoon suurentaminen että lohkoetäisyyden pienentäminen. Entistä tiukemmilla ympäristövaatimuksilla voi olla negatiivisia sivuvaikutuksia tuotannon tehokkuuteen, kun eläintä kohti tarvittava peltoalavaatimus kasvaa.

Karjakoon kasvattamiseen kannattaa varautua

Jos tilalla investoidaan uuteen tuotantorakennukseen, on varauduttava kasvattamaan karjakokoa vastaamaan muuta tuotantokapasiteettia jo paljon ennen laajennusinvestoinnin toteutumista. Nopea eläinmäärän lisääminen on haastavaa sekä eläinten saatavuuden että rahoituksen näkökulmasta. Eläinmäärän lisäyssuunnitelman tulisikin kuulua jokaiseen laajennusinvestointisuunnitelmaan.

Sukupuolilajitellun siemenen käytöllä voidaan vähentää ostoeläinten tarvetta. Tämänhetkisillä hinnoilla pian poikivien hiehojen hankinta on edullinen tapa lisätä eläinmäärää. Siihen liittyy kuitenkin tarttuvien tautien riskejä, joiden välttämiseksi on äärimmäisen tärkeää noudattaa Eläintautien torjuntayhdistyksen suosituksia eläinsiirroista ja pitoeläinkaupasta. Turvallisempi keino on hyvissä ajoin ennen investoinnin valmistumista tehty sopimus lehmävasikoiden tuotannosta yhden tai muutaman ison tilan kanssa. Mikäli laajennuksen jälkeen on tarkoitus kasvattaa nuorkarja erillisessä navetassa, se kannattaa rakentaa ensimmäiseksi. Laidunkausi voi helpottaa tila-ahtautta, minkä vuoksi investointien valmistuminen kannattaa ajoittaa syksyyn. Eläinten osto laitumelle on yksi keino myös eläintautiriskin vähentämiseen.

ANNA-MAIJA HEIKKILÄ
ja **OLLI NISKANEN**
MTT

Viisi vinkkiä ProAgrian tilipalveluista

ProAgria hoitaa kirjanpidon ajantasaisin työkaluin. Kannatta olla ProAgrian tilipalveluasiakas.

1 ProAgriassa Tilipalvelut on osa maatilan johtamispalveluita. Palveluun kuuluvat tulosten läpikäynti, asiakkaan kehittymisen seuranta ja tarvittaessa asiakkaan ohjaus muiden asiantuntijoiden luo. Tilipalveluasiantuntija on yksi asiakaskohtaisen asiantuntijatiimin jäsenistä. Toiminta tähtää asiakkaan menestymiseen. Yrittäjäjäsenet saavat alennusta niin tili- kuin monista muistakin palveluista.

2 ProAgrialla on Tulosanalyysipalvelu, jonka kautta saa luotettavaa vertailutietoa oman tuotantosuunnan ja -alueen muiden viljelijöiden tuloksista. Tulosanalyysiaineiston tunnusluvut siirtyvät myös Maatilan Tilakunto -palveluun, jossa voi verrata muitakin tuloksiaan viljelijäkollegoiden tuloksiin. Tilakunnon vuosivertailussa on helppo seurata oman tilan tunnuslukujen kehittymistä.

3 ProAgria panostaa tilipalveluhenkilöstönsä koulutukseen. ProAgrian valtakunnallinen verkosto mahdollistaa tiedon hankinnan kollegoilta ja erityisasiantuntijoilta.

4 ProAgria keskustelee säännöllisesti verohallinnon kanssa. Näin sillä on käytettävissään tuoreimmat tulkinnat ja se pystyy sitoutumattomana asiantuntijaorganisaationa myös vaikuttamaan tulkintoihin.

5 Kirjanpidon laajuus on asiakaskohtaisesti sovittavissa. Se voi kattaa koko taloushallinnon laskujen maksua ja lähettämistä myöten tai asiakas voi hoitaa osan tehtävistä itse. Kirjanpitoaineisto saadaan tarvittaessa joustavasti, asiakasta vaivaamatta myös muiden ProAgrian asiantuntijoiden käyttöön.

ProAgria Tilipalveluissa palvelevat:

KOKKOLA:

Juha Hämäläinen,
tilipalveluvastaava
puh. 0400 126 335

Irene Raivio,
puh. 040 184 6502

Paikalla sopimuksen mukaan.

KAUSTINEN:

Mika Jouppila,
puh. 044 523 4430

Helena Hohenthal,
puh. 040 847 9908

Kirsi Saarikettu,
puh. 043 8254 279

Tilitoimistolla varmimmin ma, ti klo 10-15, muulloin sop. muk.

SIEVI:

Maija Eerikkilä,
puh. 040 521 6416

Seija Roimela,
puh. 040 847 9740

Paikalla sopimuksen mukaan.

REISJÄRVI:

Teemu Kinnunen,
puh. 043 825 4279

Paikalla sopimuksen mukaan.

Laskupino kasvaa, mikä neuvoksi?

Selvitä tilasi tulos, suunnittele, toteuta ja seuraa tuloksen kehitystä

Meneillään oleva vaikea markkinatilanne – meidän alueellamme etenkin maidontuotannossa – haastaa kaikki yrittäjät suunnittelemaan oman tilansa taloutta tarkemmin. Maksuvalmiuden ylläpitäminen ei tule olemaan kaikilla tiloilla helppoa tuottajahintojen laskettua, saati niiden laskun jatkuessa. Talouden suunnittelun merkitys korostuu epävarmoina aikoina.

Maitokiintiöiden poistuminen ja sen vaikutus tuottajahintaan on jo tiedossa. Venäjän vientikiellon vaikutuksia ei osattu ennakoida. Maidon hinnanlaskun pitäisi leikata maidontuotantoa tai ainakin pysäyttää sen kasvu, etenkin pohjoisen tuen alueella, ettei pohjoista tukea leikata. Kiintiöiden poistumisen seurauksena näyttää kuitenkin käyvän päinvastoin, koska maidontuotannon oletetaan lisääntyvän Euroopassa 2 % (4 mrd. l). Kun tuotantomäärät kasvavat, maidon hinta laskee edelleen.

Maksuvalmiutta koetellaan monella tavalla

Myös tukitasot tulevat laskemaan tukirakenteiden uudistumisen vuoksi. Joillakin tiloilla sitoutuminen ympäristökorvaukseen voi olla vaikeaa, kun karjanlantapoikkeus fosforin osalta alenee 15 > 12 kg/ha ja fosforin liukoisuus nousee 85 %:sta 100 %:iin. Pinta-alan tarve karjanlannan levitykseen kasvaa 1,5-kertaiseksi. Tukien maksatukset siirtyvät keskimäärin 2 kuukautta eteenpäin ja osin jopa vuoden 2016 puolelle.

Budjetointi

Maksuvalmiusongelma on lyhyellä aikavälillä (≤ 1 v) vältettävissä tai ainakin sen pienentäminen on mahdollista tarkalla aiempien vuosien kirjanpitoon nojaavalla budjetoinnilla. Budjetointi tulisi toteuttaa jopa kuukauden tarkkuudella, jotta viivästyskorot ja maksumuistutuksista aiheutuvat kulut eivät kasvaisi. Mikäli budjetointi ei yksistään riitä maksuvalmiuden turvaamiseksi, laskujen ja lainojen maksuajoista tulee keskustella laskun lähettäjän ja pankin kanssa.

Tulosanalyysi

Tärkein keino keskipitkällä (1-5 vuotta) ja pitkällä aikavälillä tilan maksuvalmiuden parantamisessa on oman tilan tuloksen muodostus ja sen sisäistäminen. Se selviää Maatilan tulosanalyysillä. Laskelma antaa vertailutietoa muihin vastaavanlaisiin tiloihin. Laskelman avulla tarvittavat toimenpiteet kohdentuvat oikeaan paikkaan tilan toiminnassa. Perusasia maidontuotannossa on rehuntuotannon tehokkuus, siis se, miten rehunsa tekee. Korkeilla satotasoilla ja hyvällä rehun laadulla päästään hyviin tuloksiin, mikäli navetan tuotantoprosessit ovat kunnossa. Kun tilan talouden rakenteet on selvitetty, tulevaisuutta voidaan suunnitella.

Yksi johtaa toiseen ja toinen kolmanteen

Tulosanalyysin tiedon perusteella tilalle asetetaan realistiset tavoitteet taloudellisen tuloksen parantamiseksi. Laskeminen ei auta, mikäli tuotantoprosesseja ei kehitetä. Prosessien kehittämiseen täytyy tehdä suunnitelma ja vaikutuksia täytyy seurata. Säilörehunurmen satotasoa parantamalla rehuomavaraisuus kasvaa. Satotasojen nousun seurauksena vapautunut peltomaa voidaan siirtää viljantuotantoon. Rehuntuotannon kustannukset tuotettua yksikköä kohti laskevat ja ruokintaa voidaan toteuttaa itse tuotetuilla rehuilla edullisemmin. Säilörehu-urakoitsijatkin laskuttavat korjuusta usein hehtaariperusteisesti: vähemmän hehtaareita ja suurempi hehtaarisato = pienemmät urakointikustannukset. Vuosittainen tulosanalyysin teettäminen on hyvä työkalu tuloksen seurannassa.

Taloussuunnitelma

Tulosanalyysin ja budjetoinnin lisäksi tilalle on suositeltavaa tehdä taloussuunnitelma. Näin voidaan luoda tilan toiminnassa pitkälle aikavälille ulottuvia suunnitelmia, joiden toteuttamiseen voidaan laatia taktiikka. Tavoitteeksi voidaan asettaa navetan laajennus esimerkiksi 20 % omarahoitusosuudella ilman, että korvausinvestoinneista tarvitsee nipistää. Taloussuunnitelma kertoo, päästäänkö tilalla tähän tavoitteeseen. Mikäli tavoite ei näytä tämänhetkisellä tuotannolla realistiselta, tilan toimintaa tulee kehittää, jotta tavoite voidaan saavuttaa.

Kaikilla on mahdollisuus selvitä ja menestyä - olennaista on yhteistyö

ProAgrian slogan kertoo: ”Menestymisen mahdollisuuksia”. Yhteistyö eri tahojen kanssa tiloillakin on nykypäivää ja tulevaisuutta. Yhteistyön kautta saavutetaan parempia tuloksia. Tilojen yhteistyötahoja ovat mm. asiantuntijat ProAgrialta, jalostussuunnittelijat Fabalta, urakoitsijat, yhteistyötilojen yrittäjät, hankintaosuuskuntien asiantuntijat, kone- ja tuotantopanosten myyjät, pankit, huoltoyrittäjät. Nykyaikainen maatalous ja etenkin maidontuotanto vaatii menestyäkseen tiivistä yhteistyötä. Kaikkea ei tarvitse tehdä eikä osata itse. Asiantuntijat ovat tiloja varten, käytä yhteistyö hyödyksesi.

Teemu Kinnunen

Talousjohtamisen asiantuntija

ProAgriassa Tilipalvelut

on osa maatilan johtamispalveluita. Palveluun kuuluvat tulosten läpikäynti, asiakkaan kehittymisen seuranta ja tarvittaessa asiakkaan ohjaus muiden asiantuntijoiden luo. Tilipalveluasiantuntija on yksi asiakaskohtaisen asiantuntijatiimin jäsenistä. Toiminta tähtää asiakkaan menestymiseen. Yrittäjäjäsenet saavat alennusta niin tili- kuin monista muistakin palveluista.

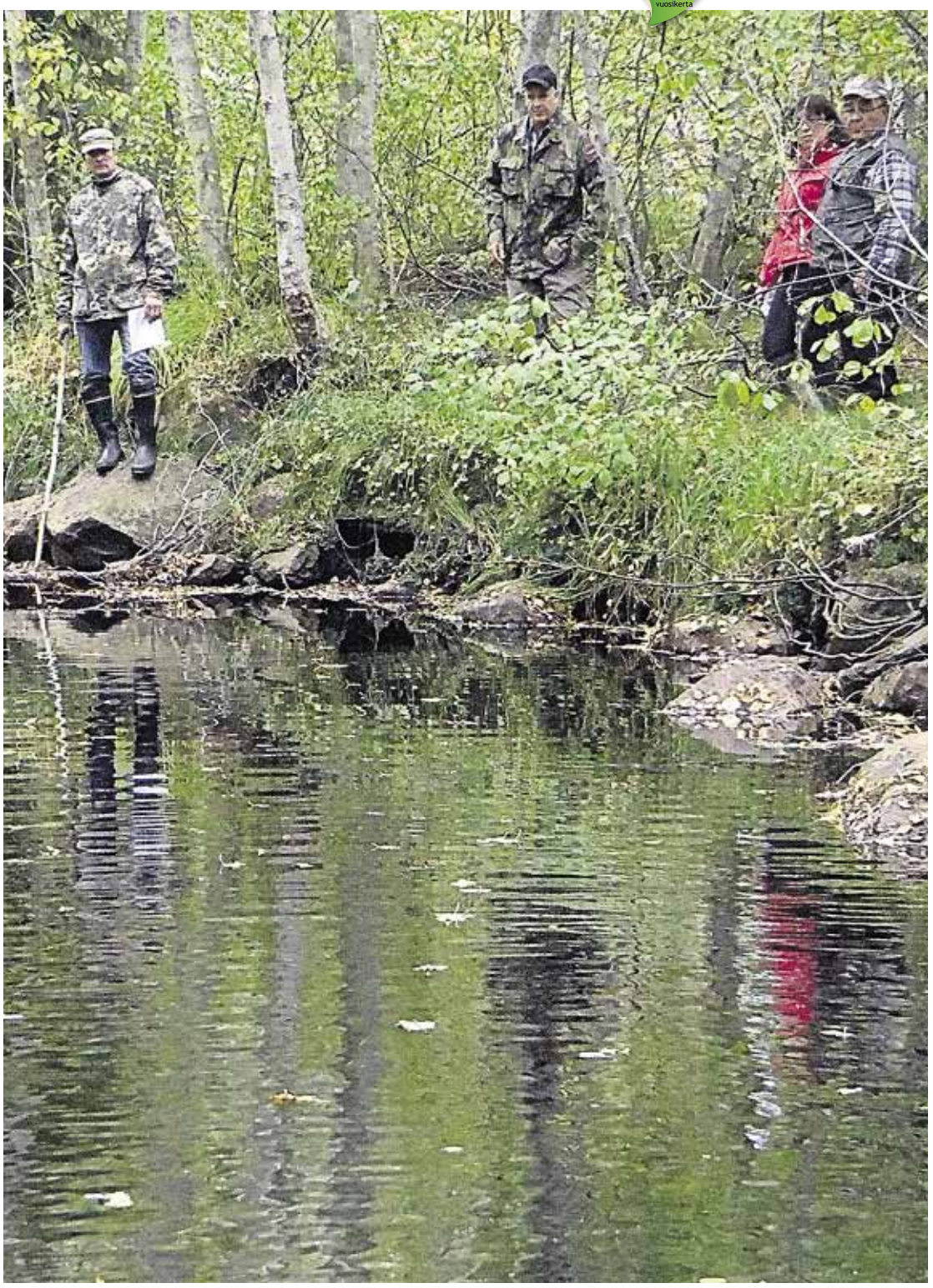

Kuva: Eero Hakala

Kaikilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kuultavana olevista vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista ja niihin liittyvistä ympäristöselostuksista.

Kansalaismielipiteitä vesienhoidon suunnitelmista kaivataan

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus pyytää kansalaisilta mielipiteitä vesienhoidon suunnitelmista kaudelle 2016-2021. Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä edellyttää vesienhoitosuunnitelmien laatimista vesienhoitoalueille. Suunnitelmissa esitetään vesienhoidon yleislinjaukset sekä määritellään tavoitteet ja toimenpiteet seuraavan kuuden vuoden aikana tehtävälle vesienhoitotyölle. Vuoteen 2015 voimassaolevat vesienhoitosuunnitelmat hyväksyttiin vuonna 2009. Nyt valmistellaan vesienhoitosuunnitelmia vuoteen 2021.

Valmistelua varten on laadittu vesienhoitoaluekohtaiset asiakirjat, joissa käsitellään toisen suunnittelukierroksen tarkistettua vesienhoitosuunnitelmaa vuosiksi 2016-2021. Vesienhoitosuunnitelmiin sisältyy yhteenveto vesienhoitoalueille laadituista pinta- ja pohjavesien toimenpideohjelmista sekä ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain mukainen ympäristöselostus.

Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan aluetta koskevat asiakirjat ovat nähtävillä 1.10.2014-31.3.2015 alueen kuntien virallisilla ilmoitustauluilla sekä lisäksi Etelä-Pohjanmaan ELY -keskuksen toimipisteissä Seinäjoella, Kokkolassa ja Vaasassa. Kuulutus ja siihen liittyvät asiakirjat löytyvät netistä www.ymparisto.fi -> vesienhoitoalue -> läntinen -> osallistuminen.

Mielipiteiden esittäminen

Kaikilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä kuultavana olevista vesienhoitosuunnitelmaehdotuksista ja niihin liittyvistä ympäristöselostuksista kirjallisesti tai sähköisesti Etelä-Pohjanmaan ELY -keskukselle **31.3.2015** klo 16.00 mennessä. Palautteen voi antaa myös nettisivujen sähköisellä palautelomakkeella.

Kutsu seminaariin

YHTEISTYÖLLÄ ETEENPÄIN VESISTÖJEN KUNNOSTUKSISSA

Tervetuloa Vesistöt ja ympäristö yhdessä hyvään tilaan (VYYHTI) -hankkeen eteläisen osa-alueen loppuseminaariin. Tilaisuus järjestetään 19.11. 2014 klo 12–15.30 Lappajärven Kivitipussa (os. Nykäläntie 137, Lappajärvi).

Seminaarissa kuullaan kokemuksia VYYHTI-hankkeen aikana paikallisten toimijoiden kanssa yhteistyössä suunniteltuista ja toteutetuista kunnostuksista Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla sekä pohditaan uusia mahdollisuuksia vesienhoidon yhteistyön kehittämiseksi (ks. ohjelma).

Seminaari on kaikille avoin ja maksuton. Kahvitarjoilu tauon aikana (ennen seminaaria mahdollisuus ostaa omakustanteinen lounas Kivitipusta hintaan 12 €).

Ilmoittautumiset 12.11. mennessä (s-posti laura.liuska@proagria.fi tai puh. 044 7666 129).

www.proagriaoulu.fi/fi/vyyhti

Tervetuloa!

ProAgria Keski-Pohjanmaa
ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry

SEMINAARIN OHJELMA

Puheenjohtajana Eeva-Kaarina Aaltonen / Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry

12.00 Tilaisuuden avaus ja VYYHTI-hankkeen esittely (Riina Rahkila / ProAgria Oulu, VYYHTI-hanke)
Näkökulmia vesienhoidon yhteistyöhön

12.20 Kokemuksia kunnostuksista ja yhteistyöstä Tuusulanjärvellä (Jaana Hietala / Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä)

12.40 Vesistökunnostusten ohjaus ja hankkeistaminen (Liisa Maria Rautio / Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus)

13.00 Mitä vesienhoidon välittäjäorganisaatiolta vaaditaan? (Laura Liuska / VYYHTI-hanke)

Keskustelua

13.30 Tauko. Kahvitarjoilu.

VYYHTI-hankkeen kokemuksia
14.00 Miten edetä hankeideasta kohteen toteutukseen? Työpajojen esimerkkejä (Satu Järvenpää / Pohjanmaan vesi ja ympäristö ry, VYYHTI-hanke)

14.15 Perinnebiotoopeilta sähkökoekalastuksiin Etelä-Pohjanmaan esimerkkikohteissa (Seppo Väisänen / ProAgria Etelä-Pohjanmaa, VYYHTI-hanke)

14.30 Toiko VYYHTI-hanke uutta näkökulmaa kalavesien käyttöön ja hoitoon? (Eero Hakala / ProAgria Keski-Pohjanmaan Kalatalouskeskus, VYYHTI-hanke)

14.45 Vesistökunnostuksen hankkeistaminen toteuttajan silmin: kokemuksia Lestijärven kunnostustöistä (Timo Lappi / Lestijärven osakaskunta)

15.00 Näkökulmia vesienhoidon yhteistyöhön osana paikalliskehittämistä (Jaana Sippola / Kuudestaan ry)

Loppukeskustelu

Kalatiestrategia

Osaksi vesienhoidon suunnitteluun liittyen, mutta myös uuden kalastuslain toimeenpanon pohjaksi maa- ja metsätalousministeriö on laatinut kalatiestrategian (KALATIESTRATEGIA – Kohti luonnollista elinkiertoa).

Strategian tavoitteita sovelletaan erityisesti vaelluskalavesistöjen kalakantojen ja vesienhoidon suunnitelmissa.

Meidän alueellamme lähes kaikki vesistöt ovat vaelluskalavesiä, joten tämä asiakirja on hyvä ottaa huomioon vesialueiden käytöstä ja hoidosta päätettäessä (mm. vuosikokouksissa).

Strategiaa on saatavana mm. neuvojalta tai sen löytää MMM:n verkkosivuilta: **www.mmm.fi -> julkaisuarkisto -> kalatiestrategia.**

Kalastuslain eteneminen

Maan hallitus on antanut eduskunnalle esityksen kalastuslain uudistamisesta. Lakiesityksen keskeisiä asioita ovat:

- kalastonhoitomaksuvelvollisuus 18-64-vuotiaille, hoitomaksun suuruus on 39 €/v, 12 €/vko, 5 €/pvä ja se antaa oikeuden kalastaa yhdellä vavalla koko maan alueella
- vapaa-ajan kalastajat saavat kalastaa korkeintaan 8 verkolla (240 m), josta poikkeuksena se, ettei saamelaisten kotiseutualueella pyyntikuntakohtaista verkkomäärärajoitusta
- vapaa-ajan kalastajien satunnainen, vähäinen kalaerän myyminen mahdollista ilman rekisteröitymistä elinkeinokalastajaksi
- silakan litkauksesta maksuton yleiskalastusoikeus mutta kelaonginta rinnastetaan maksulliseen vapakalastukseen
- vesialueiden omistajilla edelleen peruspäätäntävalta ja vastuu kalavarojen käytöstä ja hoidosta, kalatalousalueet vastaavat käyttö- ja hoitosuunnitelmien laadinnasta ja toteutuksesta, kalatalous ELYt, joiden määrä vähenee nykyisestä 11 kolmeen, vastaavat säätelypäätösten teosta ja valvonnasta.

Lain on kaavailtu tulevan voimaan vuoden 2016 alusta.

Lisätietoja lakiesityksestä (lakiesitys perusteluineen) sivulla **www.mmm.fi -> kalastuslaki**

Kuva: Eero Hakala

Vyyhti-hankkeen loppuseminaarissa Lappajärven Kivitipussa 19.11.2014 klo 12 esitellään hankkeessa tehtyjä vesistöjen kunnostustoimenpiteitä.

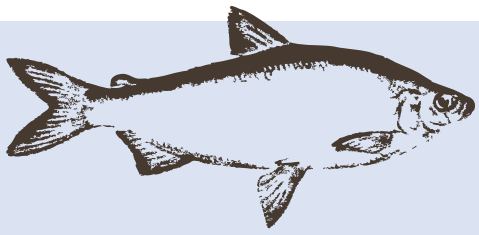

Lohi- ja meritaimenstrategia 2020

Valtioneuvosto on tehnyt periaatepäätöksen kansallisesta lohi- ja meritaimenstrategiasta. Strategialla on hyvin paljon yhteistä kalatiestrategian kanssa ja se otetaan huomioon myös vesienhoidon suunnittelussa. Strategian keskeiset tavoitteet on kirjattu myös valmisteilla olevaan kalastuslakiin. Strategian toteutuksessa keskistytään mm. kestävän kalastuksen varmistamiseen kalastuksen säätelyn ja tiedon avulla. Toimenpiteiksi esitetään:

- Kaikkien istutettavien lohien ja meritaimenten rasvaeväleikkaukset ja myöhemmin valikoiva pyynti
- Sekakantakalastuksen vähentäminen
- Kalastajakohtaiset kiintiöt tasattuna koko kalastuskaudelle
- Meritaimenen kohdennettu eli tarkoituksellinen pyynti kielletään kokonaan
- Rajoituksia meritaimenen viehekalastukseen ja verkkojen käyttöön meressä keväällä meritaimenten oleskelupaikoilla

(Lähteenä maa- ja metsätalousministeri Petteri Orvon diaesitys 16.10.2014)

* * *

Osakaskuntien yhteystiedot maanmittauslaitokselle

Maanmittauslaitoksen nettisivuilla voi sangen yksinkertaisesti ilmoittaa osakaskunnan nimen ja yhteyshenkilön kiinteistörekisteriin tallennettavaksi. Tavoitteena on, että kiinteistörekisteri alkaisi hiljalleen palvella ajantasaisena tietolähteenä myös osakaskunnista kiinnostuneita. Osakakuntien on hyvä olla asiassa omatoimisia, sillä kalatalouskeskuksen tietoon eivät kaikki yhteystiedot välttämättä kulkeudu, vaikka neuvoja vuosikokouksessa mukana olisikin. Osakaskunnan puheenjohtajan ja muut tarvittavat henkilöt valitsee hoitokunta, joiden kokouksiin neuvoja ei pääsääntöisesti osallistu. Mahdollisesti muuttuneita tietoja ei aina muisteta toimittaa neuvojalle. Netissä ilmoittamisen voi tehdä maanmittauslaitoksen sivuilla: www.maanmittauslaitos.fi -> lomakkeet -> yhteisen-alueen-osakaskunnan-yhteystietojen-ilmoittaminen.

* * *

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta on lakkautettu

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta on lakkautettu ja jatkossa valitukset kalastusalueiden ja ELY-keskusten päätöksistä osoitetaan hallinto-oikeudelle. Toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka alueella suurin osa kyseessä olevasta alueesta sijaitsee. Myös osakaskuntien sääntöjen vahvistamista koskevat AVI:n päätökset ovat valituskelpoisia. Toimivaltainen hallinto-oikeus on siinä tapauksessa se, jonka alueella suurin osa yhteisestä alueesta sijaitsee. Asiaa koskeva tiedote MMMn sivuilla: www.mmm.fi -> luonnonvarayhteistyö -> luonnonvarauutiset.

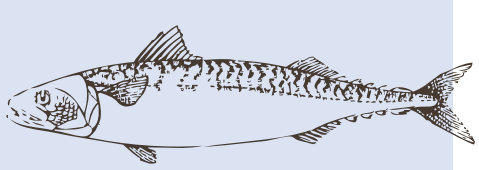

Kalatalous-keskus

Toiminnanjohtaja
EERO HAKALA
Puh. 0400 162 445
eero.hakala@proagria.fi

Maa- ja kotitalousnaiset

30. vuosikerta

Riitta Huhtala

Mihin se aika meni?

Vuoden lähestyessä loppuaan mietimme taas, että kuinka se aika vierähti – juurihan aloitimme tämän vuoden. Sanotaan, että mitä vanhemmaksi elää, sen nopeammin aika juoksee. Omalta kohdaltani totean, että nyt jo huimaa päätä tulevaisuuden vauhti jos jo tässä iässä on viikossa vain maanantai ja sunnuntai.

Loppuvuodesta meillä on tapana tehdä yhteenvetoa kuluneesta vuodesta. Monesti mietimme, mitä työelämässä tai luottamustehtävässä tapahtui. Saimmeko aikaan sitä mitä suunniteltiin? Toteutuivatko meille asetetut tavoitteet? Vuoden yhteenvetoa on hyvä tehdä myös henkilökohtaisessa elämässä. Miten perheeni kanssa jaksoimme? Sainko tehdä asioita, jotka lisäsivät minun ja läheisteni hyvinvointia?

Maa- ja kotitalousnaisten vuodessa on taas tapahtunut monenlaista. Keskipohjalainen työ tunnetaan järjestössämme sekä sen ulkopuolella hyvin, ja se on saanut paljon hyvää palautetta. Seijan ja Johanna työpanos ja tekemisen meininki ovat ihaltavaa seurattavaa ja puheenjohtajana saan olla ylpeä heidän tekemästään työstä. Toiminnassa on sopivasti perinteistä neuvontatyötä, mutta myös paljon uutta toimintaa. Keski-Pohjanmaalla on kehitetty uusia tapoja yhteisöllisyyteen, ei pelkästään toimimalla aktiivisesti olemassa olevissa tapahtumissa vaan myös luomalla uusia malleja toimia yhdessä. Tästä hyviä esimerkkejä ovat mm. käsityöristeily ja Maaseudun naiset -kiertueet. Katse on vahvasti tulevaisuudessa ja siinä kuinka maa- ja kotitalousnaiset voivat ylläpitää toimintaansa niin paikallisesti kuin maakunnallisestikin.

Kiitos kaikille toiminnassamme mukana olleille! Rentouttavaa ja rauhallista Joulun aikaa!

MAASEUDUN NAISET -kiertue 2015

Keski-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten perinteinen maakuntakierros järjestetään helmikuussa 2015. Järjestämme neljä Maaseudun Naiset –kiertuetilaisuutta, poimi niistä itsellesi sopivin ja tule kuulemaan vuoden 2015 kampanjat, tapahtumat ja tilaisuudet sekä retket ja matkat!

Kalajoki, Hiihtomaja, ma 9.2. klo 18
Kannus, Kitinkannus, ti 10.2. klo 18
Halsua, Nuorisoseurantalo, ke 11.2. klo 18
Reisjärvi, Susisaari, to 12.2. klo 18

Yhteistyökumppaneina kiertueella ovat Keskipohjan Metsänhoitoyhdistys sekä paikalliset 4H-yhdistykset. Luvassa myös käsityövinkkejä, henkistä hyvinvointia sekä muotia ja kauneutta.

Tervetuloa!

Toimintakalenteri 2015

TAMMIKUU	31.1.	Naisvoimaa-päivä (Metsästä voimaa)
HELMIKUU	3.-5.2.	Järjestöristeily (ProAgria, MKN ja RaisioAgro)
	9.-12.2.	Maaseudun Naiset -kiertue 2015:
		9.2. Kalajoki, 10.2. Kannus, 11.2. Halsua, 12.2. Reisjärvi
MAALISKUU	8.3.	Kansainvälinen naistenpäivän tapahtuma, Kokkola
	16.-18.3.	Valtakunnallinen maaseutumatkailu -seminaari, Kaustinen
	22.3.	MKN kirkkopyhä
HUHTIKUU	18.-19.4.	OIKEIN & NURIN -käsityöristeily, Viking Grace
	20.-27.4.	Keväinen Hollanti kutsuu; matka jäsenille
TOUKOKUU		Istutamme puun - hillitsemme ilmastonmuutosta
KESÄKUU	11.6.	Impin päivä (Metsästä voimaa)
HEINÄKUU	6.-12.7.	Kaustisen Festivaalit
ELOKUU	7.8.	Elokuiset Navettabileet, Lohtaja
	14.8.	Elokuiset Navettabileet, Lohtaja
	21.8.	Elokuiset Navettabileet, Lohtaja
SYYSKUU		Vuoden maisemateon valinta (maakunnallinen)
	5.9.	Keskiaikaiset markkinat, Kaarlelan kotiseutumuseo
	12.9.	Tyngän markkinat, Kalajoki
	13.9.	Pruukatahan markkinat, Alaviirre
	23.-28.9.	Luonto-, maaseutu- ja hyvinvointimatka Sloveniaan
LOKAKUU		Vuoden maisemateon valinta (valtakunnallinen)
	2.-3.10.	Oktoberfest -juhlat, Tullipakkahuone
	15.10.	Kansainvälinen maaseudun naistenpäivä
MARRASKUU	24.11.	Vuosikokous, Kokkola
	24.11.	Vuoden maa- ja kotitalousnaisen valinta (maakunnallinen)
	23.-24.11.	Pikkujoulutapahtuma
JOULUKUU	7.-13.12.	Vanhankaupungin Joulumarkkinat

Pidätämme oikeudet muutoksiin.

Maista metsä, löydä luonto – kokataan yhdessä lasten kanssa

Oletko jo maistanut villivihannespiirakkaa tai männynhavuilla maustettua hampurilaiskastiketta? Milloin viimeksi halasit puuta tai silitit sammalta? Tiedätkö, miltä pihlajan silmu tuoksuu?

Maa- ja kotitalousnaisten Keskuksen **Maista metsä, löydä luonto** -kirja kutsuu löytöretkelle luontoon ja keittiöön yhdessä lasten kanssa. Kirja kannustaa etsimään elämyksiä kaikilla aisteilla. Se antaa vinkkejä neljän vuodenajan luontoretkille sekä ohjeet maukkaiden eväiden kokkaukseen.

Ohjeilla valmistuvat mainiot herkut myös retkiltä löytyneistä villivihanneksista, marjoista ja sienistä. Värikkäät valokuvat elävöittävät ruokaohjeita, innostavat yhteiseen tekemiseen ja auttavat tunnistamaan ruokaohjeissa käytetyt luonnon antimet.

Tilaa Maista metsä, löydä luonto – kokataan yhdessä lasten kanssa -kirja Maa- ja kotitalousnaisten verkkokaupasta www.maajakotitalousnaisetkauppa.fi. Hinta 10 €, 64 sivua.

TAPAHTUMAT JA KOULUTUKSET

KURSSIT YHTEISTYÖSSÄ KOKKOLAN SEUDUN OPISTON KANSSA:
Suolaisia ja makeita leivonnaisia, ma-ti 17.-18.11. klo 17.30, Kokkola, Länsipuiston koulu

KURSSIT YHTEISTYÖSSÄ PERHONJOKILAAKSON KANSALAISOPISTON KANSSA:
Herkutellaan kotimakkaroilla, ti–ke 11.–12.11. klo 17.30, Perho, keskuskoulu/opetuskeittiö
Herkutellaan kotimakkaroilla, la 15.11. klo 10, Kaustinen, keskuskoulu/opetuskeittiö

KURSSIT YHTEISTYÖSSÄ SUOMENSELÄN KANSALAISOPISTON KANSSA:
Juustokurssi, ke–to 19.–20.11. klo 18, Lestijärvi, yläasteen opetuskeittiö
Piparkakkupaja, ti–ke 2.–3.12. klo 17.30, Kinnula, yläasteen opetuskeittiö

KURSSIT YHTEISTYÖSSÄ REISJÄRVEN DIABEETIKKOJEN LESTIJÄRVEN ALAOSASTON KANSSA:
Terveellinen kotiruoka ja vinkkejä juhlaruokien valmistukseen, la 8.11. klo 10–15, Lestijärvi, yläkoulun opetuskeittiö

Hygieniatesti, Perho, MOL, viikolla 50. Lisätiedot Seija Varilalta.

Hygieniakoulutuksia ja hygieniatestauksia voi tilata Seija Varilalta, p. 0400 137 899.
Hygieniakoulutuksen hinta on 62 €/hlö (sis. alv), joka sisältää koulutuksen, testin ja passin. Pelkkä testi ja passi 43,05 €/hlö (sis. alv).

MAA- JA KOTITALOUSNAISTEN TILAISUUKSISTA LISÄTIETOJA
Seija Varila, p. 0400 137 899 tai seija.varila@maajakotitalousnaiset.fi.

Marraskuussa makkarantekoon

Kotimakkaroiden valmistaminen vaatii hiukkasen vaivannäköä, mutta lopputulos palkitsee tekijän. Kotimakkaran valmistus pääsi välillä painumaan unohduksiin. Nyt makkarantekо on taas herättänyt kiinnostusta. – Suosio on kasvanut etenkin nuorten perheiden ja miesväen keskuudessa, iloitsee Keski-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten ruoka-asiantuntija **Seija Varila**.

Käytä rasvaista lihaa ja sian suolta

Makkaramassaan käyvät kaikki lihat. Varila suosittelee valitsemaan rasvaisia ruhonosia.

– Sianliha on sellaisenaan sopivaa, mutta jos liha on itsestään vähärasvaista, massaan lisätään silavaa. Se mehevöittää makkaran, Varila kertoo. Myös kalasta saa makoisat makkarat. Massaa voi maustaa myös sienillä ja kasviksilla. Makkaran valmistukseen tarvitaan sian tai lampaan suolta.

– Sian suoli sopii aloittelijalle, sillä se on kestävämpää. Suolta voi kysellä kauppahallien lihakauppiailta, suurten markettien lihatiskiltä sekä hyvin varustetuista liha-alan kaupoista, Seija Varila vinkkaa. Suolattua tai pakastettua suolta on hyvä liottaa kylmässä vedessä muutama tunti, jolloin suoli pehmenee ja liika suolaisuus poistuu.

Tarvitaan lihamylly ja makkarasarvi

Makkaramassa jauhetaan lihamyllyllä. Mitä useampaan kertaan massan jauhaa, sitä hienompaa makkaran rakenteesta saadaan. Veivattavaan tai sähköiseen lihamyllyyn saa lisävarusteena makkarasarven, johon suoli pujotetaan. Sarven voi itsekin rakentaa sopivan kokoisesta suppilosta esimerkiksi ketsuppipullosta. Massa ajetaan suoleen tasaisena pötkönä. Suolen voi täyttää myös suppilolla tai pursottimella, vaikka se onkin hitaampaa. – Suolta ei pidä täyttää aivan täyteen, jottei se halkea kypsennysvaiheessa. Ilmakuplat kannattaa täytön aikana puristella ajoittain pois ja pistellä makkaraan muutama reikä esimerkiksi nuppineulalla ennen kypsennystä, Varila neuvoo.

Kuva: MKNK/Timo Viljakainen

Makkara-kurssitilaukset Seija Varilalta, p. 0400 137 899.

Kypsennä keittämällä tai paistamalla

Keitä kotimakkara miedolla lämmöllä suolalla, pippurilla ja sipulilla maustetussa vedessä noin 15 minuuttia. Keittämisen jälkeen jäähdytä ja paista makkarat pannulla miedolla lämmöllä rasvassa. Voit myös paistaa makkarat uunissa 175–200 asteessa noin 35 minuuttia. Uunipellille kannattaa laittaa nestettä tai paahtaa makkara ritilän päällä. Kotimakkara säilyy kypsennettynä jääkaapissa muutaman päivän. Makkaraa voi pakastaa, mutta kypsennä ne tällöin keittämällä ja pakasta jäähtyneenä. Paista sulatuksen jälkeen.

MAA- JA KOTITALOUS-NAISET

Johanna muistuttaa

Vanhankaupungin Joulumarkkinat 7.-14.12.2014

Vanhankaupungin Joulumarkkinat järjestetään 7.–14.12.2014 Mannerheimin aukiolla Kokkolassa. Mikäli yhdistyksenne haluaisi myyntikojun joulumarkkinoilta, nyt on aika toimia. Myyjien tulee itse huolehtia myyntikopin jouluisesta koristelusta, myytävistä tuotteista sekä siitä, että kopin tulee olla avoinna asiakkaille markkinoiden jokaisena päivänä. Lisätietoja tapahtumasta ja kopin hinnasta Johannalta.

Metsästä voimaa -kampanja jatkuu

Metsästä voimaa -kampanja jatkuu vuonna 2015. Yhdistykset ovat järjestäneet erilaisia tilaisuuksia: on retkeilty laavuilla, kansallispuistoissa, tehty tutustumiskäyntejä paperitehtaisiin ja sahoille, tutustuttu metsäkoneisiin ja raivaussahoihin, järjestetty metsäteemaisia koko perheen päiviä sekä kokattu metsäistä ruokaa. Vuonna 2015 tempaisemme istuttamalla puita, samalla hillitsemme ilmastonmuutosta. Tempauksesta lisätietoja alkuvuonna.

Naisvoimaa-päivänä askarrellaan kortteja

Naisvoimaa-päivän viettäminen on ajoitettu tammi–helmikuun vaihteeseen yhdistysten kevätkauden toiminnan käynnistäjäksi. Vuoden 2015 Naisvoimaa-päivän aihe liittyy luontevasti Metsästä voimaa -kampanjaan. Idea on helppo ja sopii kaikenikäisille hauskaksi yhdessä tekemiseksi. Järjestäkää yhdistyksissä esimerkiksi metsäaiheisten korttien askartelutapahtuma. Varsinainen Naisvoimaa-päivä on lauantai 31.1.2015, mutta päivää voidaan viettää sen lähellä olevina päivinä tai iltoina.

OIKEIN & NURIN -käsityöristeily

Hurjan suosion saanut Oikein & nurin -käsityöristeily järjestetään Viking Gracella 18.-19.4.2015. Risteilyllä mukana entistä kattavampi näytteilleasettajakaarti, esillä mm. kirjonta- ja ristipistotöitä, paperinaruja, ontelokuteita sekä virkkauslankoja. Myös ompelukoneita ja neule- ja ompelutarvikkeita. Erikoisuutena nukkekotikäsityöt. Käsityöliike Katariina sekä Sandnes Garn tarjoavat upeita lankaherkkuja sekä muotinäytöksen. Risteilyllä ohjelmaa myös miehille. Laivalla viihdyttää Jean S. Risteilyn sähköinen esite tulee maa- ja kotitalousnaisten www-sivuille sekä sähköpostijakeluun. Risteilystä enemmän myös alkuvuoden Maaseudun Naiset -kiertueella.

Joko olette tutustuneet uusiin nettisivuihin?

Maa- ja kotitalousnaisten valtakunnalliset nettisivut uudistuivat viime vuoden lopulla. Sivujen Järjestötoiminta-osiossa on entistä paremmin esillä erilaisia toimintavinkkejä yhdistyksille. Sivuille on lisätty myös luettelot paikallisyhdistyksistä alueittain. Näin jäseneksi haluavan on helppo tarkastaa, onko hänen lähellään yhdistystä. Mikäli yhdistyksellänne on omat nettisivut / Facebook-sivut, ne voidaan linkittää listaukseen. Näistä voitte ilmoittaa Johannalle: johanna.hylkila@maajakotitalousnaiset.fi.

http://keski-pohjanmaa.proagria.fi -> Maa- ja kotitalousnaiset

MKNKESKIPOHJANMAA

www.maajakotitalousnaiset.fi

Järjestö- ja asiakasristeily 3.–5.2.2015

ProAgria, Maa- ja kotitalousnaiset sekä Raisioagro järjestävät järjestö- ja asiakasristeilyn Helsingistä Tukholmaan 3.-5.2.2015. Risteily on täynnä asiaa, viihdettä ja rentoa yhdessäoloa. Puhujakaartia ovat mm. taiteen ja liike-elämän monitoimimies Mato Valtonen, kirjailija Kirsti Manninen, ruokatoimittaja Kati Nappa, tyylikonsultti Leena Sarvi sekä järjestäjien ja yhteistyötahojen asiantuntijat. Neljä Ruusua, Marita Taavitsainen ja Tuure Kilpeläinen ovat iltamenossa mukana.

Helsinkiin ja takaisin on järjestetty bussi- tai junakuljetuksia eripuolilta Suomea. Ilmoittautumiset Matka-Vekkaan ma-pe klo 9-17, p. 020 120 4851 tai ryhmämyynti.turku@matkavekka.fi. Risteilyn hinnat alkaen 129 €/hlö. Lisätietoja: www.proagria.fi/risteily

Syksyn lehdistä uutta multaa

Näin kompostoit:

- Kokoa kompostin pohjalle pieniä oksia tai haketta.
- Lisää kerroksittain vihreitä kasvinosia, lehtiä ja haketta.
- Nopeuta kompostoitumista ripottelemalla puutarhajätteen joukkoon kanankakkarakeita tai kompostiherätettä.
- Kastele komposti.
- Käännä komposti ensi kesänä.
- Komposti on valmista käytettäväksi 1–2 vuoden kuluttua.

Helpot vinkit kompostointiin

Puutarhajätteet kannattaa käsitellä ja hyödyntää omassa puutarhassa. Kompostointi on luonnonmukainen tapa palauttaa eloperäinen, maatuva jäte takaisin luonnon kiertokulkuun.

Omatoiminen kiinteistökohtainen kompostointi säästää sekä ympäristöä että rahaa. Puutarhajätteistä saa kompostoimalla multaa, joka on oivallista maanparannusainetta. Puutarhajätteet, kuten lehdet, naatit ja nurmikon leikkuujäte, on helppo kompostoida eristämättömässä kompostorissa, kehikossa tai aumassa. Risut ja oksat voi itse pienentää oksasilppurilla ja käyttää kompostissa seosaineena.

Aloita puutarhakompostin rakentaminen laittamalla pohjalle haketta, oksasilppua, kuoriketta tai pieniä risuja turvaamaan kompostin ilmansaanti. Kasaa komposti kerroksittain: vuorotellen typpipitoisia vihreitä kasvinosia, haravointijätettä ja ilmavuutta lisäävää oksasilppua. Jos taloudessa kompostoidaan keittiöjätteitä, keittiöjätekomposti voidaan kypsyttää puutarhajätteen seassa. Lämpökompostorista tyhjennettyä puolivalmista kompostia voi laittaa ohuina kerroksina puutarhajätteen joukkoon.

Kompostissa jätettä hajottavat pieneliöt, kuten bakteerit, sienet ja lierot. Kun pieneliöt hajottavat puutarhajätettä, muodostuu vesihöyryä, hiilidioksidia, ravinteita, lämpöenergiaa ja maan viljavuudelle tärkeää humusta. Kompostijätteen lahoamista nopeutetaan lisäämällä pieneliöiden ravinnoksi joko kompostiherätettä tai kanankakkarakeita. Etenkin kuivat lehdet, oljet ja muu lehtivihreätön materiaali vaativat kompostoituakseen lisäravinteita. Kastelemalla varmistetaan, että kompostista tulee sopivan kostea. Kuiva jäte ei lahoa, kun taas liika märkyys estää ilmankierron kompostissa, jolloin jäte alkaa mädäntyä. Oikea kosteus voidaan todeta, kun 10–20 cm syvyydestä otetaan kourallinen kompostia ja puristetaan sitä nyrkissä. Kompostimassasta tulisi irrota muutama tippa vettä. Syksyllä koottu puutarhakomposti käännetään ensi keväänä. Näin varmistutaan, että komposti kypsyy tasaisesti.

Puutarhajätteen muhiminen mullaksi vie 1-2 vuotta. Kompostointia helpottaa, jos käytössä on kaksi kompostoria, toista täytetään ja toinen saa muhia rauhassa.

RIIKKA KERTTULA
Biolan Oy

Energiasuunnitelmalla tehokkuutta maatilan energiankäyttöön

Energiasuunnitelmassa tarkastellaan maatilan maatalouden ja asumisen kaikkea energian kulutusta ja kustannuksia. Suunnitelman avulla selvitetään mahdollisuuksia tehostaa energiankäyttöä. Lisäksi pohditaan uusiutuvien energialähteiden käyttöä.

Energiakäytön tehostamisehdotukset ovat hyvin erilaisia. Energiasuunnitelman avulla voidaan päätyä ehdottamaan esimerkiksi lämmön talteenoton lisäämistä, peltojen satotason nostamista, viljan murskesäilöntään siirtymistä, tai tehdä lämmitysjärjestelmän valintaan liittyviä ehdotuksia. Esimerkiksi traktorin ajotavalla voidaan vaikuttaa polttoaineen kulutukseen 10–20 %. Muita traktorin polttoaineenkulutukseen vaikuttavia tekijöitä voivat olla työkoneiden kunto, säädöt ja oikea työsyvyys. Tylsät äkeenpiikit, vinossa kulkeva kylvökone ja turhan syvä muokkaus lisäävät vetovastusta ja polttoaineenkulutusta. Niittomurskaimen terävillä terillä ja vähentämällä turhan suurta niittopalkin maapainetta voidaan pienentää polttoaineen kulutusta.

Energiasuunnitelman hinta on 165 € + alv 24 % koko palvelusta. Hyödynnä asiantuntemus ja teetä tilallesi energiasuunnitelma.

Lisätietoja: Jari Tikkanen
p. 0400 162 147,
jari.tikkanen@proagria.fi